﴿ يَٰقَوۡمَنَآ أَجِيبُواْ دَاعِيَ ٱللَّهِ ﴾

﴾ Ey halkım! Allah'ın davetçisine uyun ﴿

(Ahkaf, 46/31)

Ey Müslüman!

Keşke Güvende Olsan!

« ليتك تسلم »

Özgün Adı: Leyteke Teslem!

Hazırlayan: Ali Halil

Çeviri: Birol Özden

Yayına Hazırlık: Guraba Yayın Heyeti

Abdullah Yolcu- Mustafa Yiğit - Murat Kahraman

Kapak: Guraba

Baskı-Cilt: Step Ajans Matbaacılık

Guraba Yayınları: 236

ISBN: 978-605-2107-82-9

M. 2021 / H. 1442

GURABA YAYINCILIK TİC. LTD. ŞTİ.

الدار الأثرية للطباعة والنشر والتوزيع والترجمة

Sabahattin Zaim Cad. Life Park Evleri No: 8G
1. Etap Başakşehir / İstanbul

 gurabayayinlari | (0090) 212 526 06 05

 guraba yayinlari | (0090) 507 286 14 14

 www.guraba.com.tr | guraba@hotmail.com

Ali Halil

Ey Müslüman!

KEŞKE GÜVENDE OLSAN!

الغرباء
guraba

guraba *Yayında Mihenk Taşı*

NEDEN GURABA?

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ:

«بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا، وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ؛ فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ».

رَوَاهُ مُسْلِم، وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِي:

«فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ؛ الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِي مِنْ سُنَّتِي».

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"İslam garib olarak başladı. Başladığı hale geri dönecektir. O halde müjdeler olsun Guraba'ya/gariplere!"

[Müslim, Kitâbu'l-İmân]

Tirmizî'nin rivayetinde şöyle geçmektedir:

"Guraba'ya/gariplere müjdeler olsun! Onlar benden sonra sünnetimden insanların bozdukları şeyleri düzeltenlerdir."

[Tirmizî, İmân]

Önsöz

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selam da nebi ve rasullerin sonuncusu, her mekân ve zamanda salihlerin ve âbidlerin örneği Muhammed ile onun tayyib ve tâhir ailesinin, nurlu ve mübarek sahabîlerinin ve din gününe kadar ona tâbi olanların üzerinedir.

Selef-i salihîn *radıyallahu anhum* geçmişte Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i kendilerine rehber edinmiş, onun ahlakıyla ahlaklanmış, emirlerine itaat edip nehyettiği şeyleri yapmaya son vermişlerdi.

Onlar Allah Teâlâ'nın şu buyruğunda vasfettiği gibiydiler:

"Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz." (Âl-i İmran, 110)

İmam Malik şöyle demiştir: "Hıristiyanların, Şam'ı fetheden sahabîleri gördüklerinde: 'Valla-

hi, bize ulaşan haberlere göre bunlar havarilerden daha hayırlıdır.' dedikleri bana ulaştı."[1]

Bu risalede temel kaynaklarda yer alan sözleri, hikmetleri ve kıssaları bir araya getirdim. Bunu önce kendi nefsimin, sonra da sevgili kardeşlerimin nasihat alması ve amel etmesi için yaptım. Çünkü dünya, ahiret için amel etme yurdu, ahiret ise karar kılınıp yerleşilecek diyardır.

Anlatıldığına göre Ahmed b. Hanbel, Hatim el-Asam'ın yanına gelmiş. Ona "merhaba" dedikten sonra "İnsanlardan nasıl kurtulursun?" diye sormuş. Hatim de şöyle cevap vermiş:

"Malını insanlara ver ama onlardan bir şey alma. İnsanlara haklarını öde ama kimseden senin hakkını ödemesini isteme. İnsanların baskılarına katlan ama onlara baskı yapma. Ah keşke güvende olsan!"[2]

(1) *İbni Kesir Tefsiri*, 4/175 (v. h. 774).

(2) İmam Zehebî (v. h. 748), *Siyeru A'lâmü'n-Nübelâ*, 11/487.

Keşke güvende olsan! İşte bu risalenin ismi bu kıssadan/hikâyeden alındı.

Allah Teâlâ'dan, amelimi kendi kerim vechi için halisane bir amel kılmasını, benden kabul buyurmasını ve Müslümanları bu kitaptan faydalandırmasını dilerim.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Ali Halil

Miladî 30 Ağustos 2020

Hicrî 11 Muharrem 1442

1

İhlâs Pazarı (İhlâs Pazarı... Kesadın Olmadığı İşlek Bir Pazar)[3]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"İyi bilin ki halis din yalnız Allah'ındır."** (Zümer, 3)

Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz Allah, sadece kendisi için ihlâslı bir şekilde ve kendi rızası gözetilerek yapılan ameli kabul eder."*[4]

Zahid vâiz İbrahim et-Teymî şöyle derdi: "Muhlis, kötülüklerini gizlediği gibi iyiliklerini de gizleyen kişidir."[5]

İbni Kayyım el-Cevziyye şöyle demiştir: "İhlâsla amel etmiyorsan (boşuna) yorulma."[6]

---

(3) Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî (v. 597), *Letâif*, s. 19.
Kesat: Alışverişte durgunluk, işlerin iyi gitmemesi.

(4) Nesâi, 1340.

(5) İmam Şa'rânî (v. 973), *Tenbîhü'l-Muğtarrîn*, s. 27.

(6) İbni Kayyım (v. 751), *Bedâîü'l-Fevâid*, s. 180.

2

Amelin Gizlenmesi İfşâ Edilmesinden Faziletlidir

Ebu Musa el-Eş'ârî *radıyallahu anh*'dan şöyle rivayet edilmiştir: "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte bir gazveye[7] çıkmıştık. Altı kişiydik ve bir deveye nöbetleşe biniyorduk. Bu sebeple ayaklarımız delinmişti. Benim de ayaklarım delinmiş, tırnaklarım düşmüştü. Ayaklarımıza bez parçaları sarıyorduk. Ayaklarımıza sardığımız bez parçaları sebebiyle bu gazveye 'Zatü'r-Rikâ' ismi verildi."

Ebu Musa bunları anlattıktan daha sonra bu yaptığından hoşlanmayarak "Bunu anlatmakla iyi etmedim." dedi.

Sanki o, amelini ifşa etmiş olmaktan hoşlanmamış gibiydi.[8]

---

(7) Gazve'ye "savaş" denir, gazveye gidene de "gazi" denir.

(8) Buhari, 4128; Müslim, 1816.

Çünkü amelin gizlenmesi, açıklanmasından daha faziletlidir. Ancak tercih edilen bir faydanın olması, amelin açıklanmasını gerektirebilir. Örneğin insanların örnek aldığı bir kimse, yaptığı bir ameli açıklayabilir.

3

En Mübarek Kadın

Aişe *radıyallahu anha*'dan şöyle rivayet edilmiştir: Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Beni Mustalık'ın esirlerini bölüştürünce Cüveyriye bt. el-Haris, Sâbit b. Kays b. Şemmâs'ın veya amcasının oğlunun hissesine düşmüştü. Cüveyriye de Sâbit b. Kays ile mükatebe[9] yaptı.

Cüveyriye hoş ve güzel bir kadındı. Onu kim görse mutlaka kendisine almak isterdi.

Aişe *radıyallahu anha* şöyle demiştir: "Vallahi, onu görünce hiç hoşlanmadım. 'Benim onda gördüğümü Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de görecek' dedim."

Cüveyriye, Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına girince, "Yâ Rasulallah! Ben kavminin efendisi Haris'in kızı Cüveyriye'yim. Senin

---

(9) Köle veya cariyenin, bir bedel karşılığında hürriyetini elde etmek üzere efendisiyle anlaşması (mütercim).

de bildiğin gibi bu belâ bana isabet etti. Mükatebe yaptım. Bunun için bana yardım et." dedi.

Bunun üzerine Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Yahut bundan daha hayırlısı... Mükatebe borcunu senin yerine ben ödeyeyim ve seninle evleneyim."* buyurdu. Cüveyriye, "Evet (Tamam)" diyerek bu teklifi kabul etti. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onun mükatebe borcunu ödedi ve onunla evlendi.

İnsanlar, Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Cüveyriye'yle evlendiğini duyunca "Bunlar Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in akrabalarıdır." diyerek ellerindeki bütün Beni Mustalık esirlerini serbest bıraktılar. Böylece onun sayesinde Beni Mustalık'tan yüz aile azat edildi.

Aişe *radıyallahu anha* şöyle der: "Ben kavmi için Cüveyriye'den hayırlı ve mübarek bir kadın bilmiyorum."[10]

---

(10) Beyhaki, *Sünen-i Kübra*, 9/74; *Sahih-i Ebu Davud*, 3931. Hadis hakkında verilen hükümlerin hülasası, onun hasen olduğudur.

4

Dil ve Sükût

Ebu Bekir es-Sıddîk *radıyallahu anh* eliyle dilinin ucunu tutmuş ve şöyle demiştir:

"İşte budur beni tehlikeli yerlere sokan!"[11]

Vehb İbnu'l-Verd *rahimehullah*'ın şöyle dediği nakledilir:

"'Hikmet on bölümdür; bunların dokuzu susmada, onuncusu da insanlardan uzaklaşmada' denirdi."[12]

(11) Malik, 2230; Nesâi, *Sünen-i Kübra*, 10, 402.
(12) İbni Ebî'd-Dünya Ebu Bekir Abdullah el-Kuraşî (v. 281), Samt, s. 62.

5

Ebu Bekir *Radıyallahu Anh*'ın Fazileti

Müfessirlerin imamı Hüseyin İbnu'l-Fadl *rahimehullah* şöyle demiştir:

"Kim, 'Ebu Bekir, Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sahabesi değildi.' derse, o, Kur'an'ın nassını inkâr ettiği için kâfir olur. Ama diğer sahabîlerin sahabîliklerini inkâr ederse kâfir değil, bid'atçi olur."(13)

(13) Takiyüddin Abdulmelik el-Halebî eş-Şâfî (v. 839), *Nüzhetü'n-Nâzirîn Fî'l-İhbâri ve'l-Âsâri'l-Merviyyeti Ani'l-Enbiyâ ve's-Sâlihîn*, s. 84.

6

Meğer Medine İmiş!

Ebu Musa el-Eş'ârî *radıyallahu anh*, Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "Rüyamda kendimi Mekke'den hurmalıkları olan bir yere hicret ederken gördüm. Burasının Yemame veya (Bahreyn olarak bilinen) Hecer olduğunu zannetmiştim. Meğer Medine/Yesrib imiş!

Yine bu rüyamda bir kılıç salladığımı gördüm. Kılıcın yukarı tarafı kırılıverdi. Bu da Uhud Günü mü'minlerin başına gelen şeymiş. Sonra onu yine salladım. Eskisinden daha güzel bir hâle döndü. Bu da Allah'ın bize verdiği ve mü'minlerin bir araya toplanmasıymış.

O rüyada bir inek gördüm. Vallahi bu hayırdır! Bu, Uhud Günü'ndeki mü'minlermiş. Asıl hayır, Allah'ın (ikinci) Bedir Günü'nden sonra bize verdiği Hayber ve Mekke fethiyle daha niceleri, hayır ve sadakatin karşılığıdır."[14]

---

(14) *Sahih-i Buhari*, 3622.

7

Ahvâli, Peygamberliğine Delildir

Nahivde, bulunduğu asrının imamı İbrahim b. Muhammed Niftaveyh el-Atekî el-Ezdî, Allah Teâlâ'nın **"…Bu ağacın yağı, ateş dokunmasa bile neredeyse aydınlatacak**(kadar berrak)**tır..."** (Nur, 35) buyruğu hakkında şöyle demiştir:

Bu, Allah'ın, Peygamberi hakkında verdiği bir misaldir. Allah Teâlâ burada (meâlen), "(İnsanlara) Kur'an okumamış olsa bile ahvâli/görüntüsü onun peygamber olduğuna delildir." buyurmuştur.

Abdullah b. Revâha da şöyle demiştir:

"Açık deliller olmasaydı bile onun hakkında

Anlatırdı aşikâr hâli sana."[15]

---

(15) Ebu Abbas Takiyüddin el-Harrânî (v. 728), *el-Cevâbu's-Sahîh Limen Beddele Dînu'l-Mesîh*, 6/511-512.

8

Bazıları İçtihat Etti

İbni Kayyım *rahimehullah* şöyle demiştir:

“Sahabe, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* zamanında birçok hüküm hususunda içtihat etmişler; Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ise onları kınamamıştır.

Nitekim Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Ahzab Günü onlara ikindi namazını Beni Kureyza yurdunda kılmalarını emretmişti. (Yoldayken ikindi namazının vakti girince) Sahabîlerden bazıları içtihat edip namazlarını yolda kıldı. Onlar sözün manasına bakarak “Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bizden namazı geçirmemizi istemedi. O sadece süratle gitmemizi istedi.” demişlerdi.

Sahabenin diğer kısmı da yine içtihat edip ikindi namazını Beni Kureyza’nın yurduna varıncaya kadar ertelediler, gece olunca kıldılar. Onlar da lafza bakmışlardı. İşte bunlar zahir ehlinin

selefidirler. Diğerleri ise mana ve kıyas ehlinin selefidir."[16]

(16) İbni Kayyım, *İ'lâmu'l-Muvakki'în*, 1/156.

9

Ahmaklığım Yüzünden Suç İşlemekten Korkarım

Asmaî şöyle anlatıyor:

"Benimle sohbet eden, fasih ve zarif konuşmasından istifade ettiğim bedevî bir genç vardı. Ona, 'Yüz bin dinara sahip olup da ahmak olmak seni mutlu eder miydi?' diye sordum.

'Vallahi hayır!' diye cevap verdi.

'Neden?' dedim.

'Ahmaklığım yüzünden suç işleyip malımın elimden gitmesinden ve bana ahmaklığımın kalmasından korkarım.' dedi.

Şu çocuğun üstün zekâsı ile nasıl bir mana çıkardığına, harika sezgisiyle nasıl bir sonuca ulaştığına bakın! Belki de o, kendisinden yaşça büyük ve daha tecrübeli olanların gözünde önemsiz bir çocuktur."[17]

---

(17) Maverdî (v. 450), *Edebü'd-Dünya ve'd-Dîn*, s. 9.

10

Tam Bir Mutluluk

"İnsan uyuduğunda dünyadan ayrılır, bütün mutluluklarını ve hüzünlerini unutur. Ruhunu uyanıkken de bu hâl üzere tutabilse, tam mutluluğa erişir."[18]

(18) İmam Ebu Muhammed Ali b. Ahmed b. Hazm el-Endelüsî (v. 456), *el-Ahlak ve's-Siyer*, s. 85.

11

Vatan Hasreti

Bir bedevi şöyle demiştir:

“Bir kimsenin vefasını ve ahdinde sebatını görmek istersen; vatanı için çektiği hasrete, kardeşleri için duyduğu özleme, geride bıraktığı günler için ağlamasına bak.”(19)

(19) Ahmed b. Muhammed b. Abdirabbihi el-Endelüsî (v. 328), *el-İkdü'l-Ferîd*, 4/31.

12

Hastanın Yanında Fazla Oturma

Ebu Ca'fer Muhammed bana şöyle anlattı:

Bişr'in komşusu Ebu'l-Esed Muhammed b. Hafs'ın şöyle söylediğini işittim: Bişr b. Haris hastaydı, biz de onu ziyarete gittik. Bir adam ona, "Bana nasihatte bulun." deyince Bişr şöyle dedi:

"Bir hastayı ziyaret ettiğin zaman onun yanında fazla oturma."[20]

(20) Hafız Ebu Bekir Ahmed b. Ali Hatib el-Bağdadî (v. 463), *Tarihu Bağdad*, 3/99.

13

Fil Görmeye Gelmedim

Humeyd'in şöyle dediği anlatılır:

O, arkadaşlarından bir toplulukla birlikte İmam Malik'in meclisinde bulunduğu bir sırada adamın biri, "Fil gelmiş!" diye seslendi. Bunun üzerine oradaki herkes dışarı çıktı, fakat o adam çıkmadı. İmam Malik ona, "Sen neden fili görmek için çıkmadın? Oysa bu senin ülkende rastlanan bir şey değildir." diye sordu.

Adam, "Ben yolculuğumu fil görmek için yapmadım, ancak seni görmek, ilminden ve menhecinden istifade etmek için yaptım." diye cevap verdi.

Bu söz İmam Malik'in çok hoşuna gitti ve o adamı "Endülüs'ün âkîli" olarak isimlendirdi.[21]

---

(21) Hafız Şemsüddin Muhammed Zehebî (v. 748), *Siyeru A'lâmu'n-Nübelâ*, 1/318. Bu kıssada kendisinden söz edilen kişi, *Muvatta*'yı İmam Malik b. Enes'ten rivayet eden Ebu Muhammed Yahya b. Yahya b. Kesir el-Leysî el-Endelüsî el-Kurtubî'dir.

14

Hakkı Ayakta Tutan İmam: İmam Zehebî

İmam, Hafız ve Tarihçi Abdullah b. Muhammed b. Ahmed b. Osman b. Kaymaz ez-Zehebî, hicrî 673 senesinde doğdu. Babası Şihabüddin Ahmed b. Osman'ın mesleği altın işleme işiydi. Bu zanatte hünerli bir kişi olup öne çıkmıştı. Bu sebeple de o, "Zehebî" olarak tanındı.

İmam Zehebî, gerçekten büyük ilim sahibi bir âlimdi. Fıkıh, akide, hadis, kıraat, usûl gibi şer'î ilimlerde geniş bir bilgisi vardı. İlim sahibi olduğu konuların başında helaller ve haramlar mevzusu gelmekteydi. Bu hususta selef-i salihînin menheci üzere bir anlayışa sahipti.

O hadis ve hadis ilimleri sahasında bir imamdı, derin bilgi sahibi bir hadis tenkitçisiydi.

O, terâcim ve tarih ilminde bir imamdı. Sünnet hususunda tavizsiz, bid'at ehline karşısı ise

sertti. Hakkı ayakta tutar, kınayıcının kınaması da onu Allah için çıktığı yolundan alıkoymazdı.

İmam Zehebî on sekiz yaşında hadis ilmi almaya başladı.

Dimeşk'te Ömer b. Kavvâs, Ahmed b. Hibetullah b. Asâkir, Yusuf b. Ahmed Gassûli ve benzeri şeyhlerden...

Baalbek'te Abdulhalik b. Ülvân ve Zeynep bt. Ömer b. Kindî'den...

Mısır'da Eberkûhî, İsa b. Abdulmün'im b. Şihâb, Şeyhulislam İbni Dakîk el-Îyd, Hafız Ebu Muhammed Dimyatî ve Hafız Ebu Abbas b. Zahirî gibi âlimlerden...

İskenderiye'de Ebu'l-Hasen Ali b. Ahmed Garrâfî, Ebu'l-Hasen Yahya b. Ahmed b. Savvâf ve benzerlerinden...

Mekke'de Tevzerî ve başkalarından...

Haleb'te Sünkur ez-Zeynî ve başkalarından...

Ve Nablus'ta İmadüddin b. Bedran'dan hadis dinlemiştir.

Kendisinden ilim aldığı ve etkilendiği hocaları arasında en meşhur olanı, Şeyhulislam İbni Teymiyye'dir.[22]

(22) Ebu Bekir b. Ahmed Takiyüddin ed-Dimeşkî (v. 851), *Tabakatü'ş-Şafiîyye*, 9/101.

15

Mahmud b. Sebük Tegin'in Hükümdarlığı

Şeyhulislam İbni Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir:

"Mahmud b. Sebük Tegin, zamanının en güzel hükümdarıydı. Onun ülkesinde İslam ve sünnet izzet buldu. Çünkü o, Hintli müşriklerle savaştı. Daha önce görülmemiş bir adaleti yaygın hâle getirdi. Onun zamanında sünnet gözle görülür oldu, bid'at ise dizgine vuruldu."(23)

(23) Ebu Abbas Takiyüddin İbni Teymiyye el-Harranî (v. 728), *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 15/2.

16

İmam Malik'in Zühdü

İnsanları kendisini taklide sevk etmemiş olması İmam Malik'in zühd, tevazu ve takvasının delillerinden biridir.

Abdullah b. Mukaffa, Abbasi halifesi Ebu Cafer Mansûr'a sunduğu *Risaletu's-Sahabe Fî Tâ'ati's-Sultan* isimli kitabında, âlimlerin yaptıkları içtihatların ve verdikleri hükümlerin arasındaki farklılıkların neden olduğu karışıklıkların yol açtığı zararları açıklamış; kaynağını Kur'an ve Sünnet'ten alacak ve bütün büyük merkezler için geçerli olacak umumî bir kanun koymanın faydasını vurgulamıştı.

Bu kanun, nassın bulunmadığı hususlarda adalete ve ümmetin yararına uygun görüşlere dayanacaktı.

Ebu Cafer bu vazifeyi İmam Malik'e teklif etti. İnsanlara onun ilmini ve kitaplarını uygulatmak

için mezhebini derlemesini istedi. İmam ise bu onuru reddetti. O böyle bir vazifeyi Harun Reşid zamanında da reddetmiştir.

İmam Malik, baskı altında alınan biatın geçerli olmadığı fetvasını verdiği zaman Medine valisi Cafer b. Süleyman onun kırbaç cezasına çarptırılmasını emretti. İmam bu eziyete katlandı. Bu zulüm karşısında sabır göstererek, görüşünde ve inancında sebat etti.[24]

(24) İbni Kayyım el-Cevziyye (v. 751), *Tarîku'l-Hicreteyn ve Bâbü's-Saâdeteyn*, s. 26-27.

17

Allah Onlar İçin İsteyinceye Kadar

İmam Kurtubî, Allah Teâlâ'nın **"**(O Kur'an,) **sizden, dosdoğru bir yön** (istikamet) **tutturmak isteyenler için** (ancak bir öğüttür)**. Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz."** (Tekvir 28-29) kavlini tefsir ederken şöyle demiştir:

"Allah Teâlâ bu ayetlerle bir kimsenin bir hayrı ancak Allah'ın tevfikiyle yapabileceğini, şerri de ancak O'nun onu terk edip yardımsız bırakmasıyla işleyebileceğini beyan etmiştir."

Hasan Basrî de şöyle demiştir:

"Vallahi Araplar İslam'a girmeyi istemediler ancak Allah onlar için istedi."

Vehb b. Münebbih şöyle demiştir:

"Allah'ın, nebilerine indirdiği seksen yedi tane kitapta 'Kim meşîet (dileme) hususunda ken-

di elinde bir şey olduğuna inanırsa küfre girer.' cümlesini okudum."[25]

(25) İbni Kayyım el-Cevziyye, *Tarîku'l-Hicreteyn ve Bâbü's-Saâdeteyn*, s. 124.

18

Rahmet Ehli, Rahmet İçin Yaratılmıştır

İbni Abbas, Malik ve seleften bir topluluk, Allah Teâlâ'nın **"Fakat onlar ihtilafa devam edeceklerdir. Rabbinin rahmet ettikleri müstesna... Onları bunun için yaratmıştır."** (Hud 118-119) buyruğu hakkında şöyle demişlerdir:

"Allah rahmet ehlini rahmet için, ihtilaf ehlini de ihtilaf için yaratmıştır."[26]

(26) İbni Kayyım el-Cevziyye, *Tarîku'l-Hicreteyn ve Bâbü's-Saâdeteyn*, s. 128.

19

Daha Fazlasını Verseler Yapacak

Muaviye, Beni Kelb'den bir adamı yanında çalıştırıyordu. Bir gün onun yanında (ateşe tapan) mecûsilerden bahsedilince, "Allah, anneleriyle nikâhlanan bu mecûsilere lanet etsin. Vallahi, bana yüz bin dirhem verseler bile annemi nikâhlamam." dedi.

Adamın söylediği bu söz kendisine ulaşınca, Muaviye, "Allah ona hayır vermesin! Görüyor musunuz, demek ki daha fazlasını verseler yapacak." dedi ve onu vazifeden aldı.(27)

(27) Maverdî (v. 451 h.), *Edebü'd-Dünya ve'd-Dîn*, s. 33.

20

Ben Hayâ Edilmeye Rabbimden Daha Fazla mı Hak Sahibiyim?

Hafız İbni Kesir *rahimehullah* şöyle demiştir:

Abdullah b. Ömer'in kölesi bir suç işlemişti. İbni Ömer bu suçu sebebiyle onu cezalandırmak istedi. Bunun üzerine köle, "Efendim! Senin, Allah Teâlâ'nın ceza vermesinden korktuğun bir günahın yok mu?" diye sordu. İbni Ömer, "Evet, var." dedi. Bunun üzerine köle, "Sana mühlet veren (Allah) için neden bana mühlet vermezsin?" dedi.

Bu köle daha sonra ikinci bir suç daha işledi. Bunun üzerine İbni Ömer onu cezalandırmak isteyince yine aynı şeyi söyledi. İbni Ömer onu yine affetti. Sonra üçüncü bir suç daha işledi. Bunun üzerine İbni Ömer onu cezalandırdı; ama köle bu kez bir şey demedi. İbni Ömer, "Ne oldu sana! İlk ikisinde söylediğini şimdi neden söylemiyorsun?" diye sordu.

Köle, “Efendim, suç işlemeye devam etmeme rağmen gösterdiğin hilmden hayâ ettiğim için söylemiyorum.” dedi. Bu cevap üzerine İbni Ömer ağlayarak şöyle dedi: “Ben hayâ edilmeye Rabbimden daha fazla mı hak sahibiyim? Allah Teâlâ için hürsün.”[28]

(28) Hafız İmadüddin Ebu’l-Fidâ İsmail İbni Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî (v. 774), *el-Bidâye ve’n-Nihâye*, 17/300.

21

Hemen Onun Borcunu Ödeyin!

Ömer b. Abdülaziz, memurlarına bir mektup yazarak borçluların borçlarını ödemelerini emretti. Memurları da ona bir mektup yazarak "Evi, kölesi, atı ve evinde eşyaları olan bir adam bulduk. (Onun da borcunu ödeyelim mi?)" dediler.

Bunun üzerine Ömer b. Abdulaziz onlara bir mektup yazarak "Müslümanlardan bir kimsenin başını sokacağı bir evi, işlerine yetişeceği bir kölesi, üzerinde düşmanlarıyla cihad edeceği bir atı ve evinde eşyalarının olması önemli bir şey değil. Bununla birlikte o borçlu bir kimsedir. Hemen onun borcunu ödeyin." şeklinde emir verdi.[29]

(29) İbnu Abdulhakem (v. 214), *Sîretu Ömer b. Abdulaziz*, s. 163.

22

İlmin Fazileti ve Şerefi

İbni Abbas'ın şöyle dediği nakledilmiştir:

"Şayet âlimler ilmi hakkıyla alırlarsa şüphesiz Allah *azze ve celle*, melekler ve kullarından salih olanlar onları sever; halk da ilmin fazileti ve şerefi sebebiyle onlara hürmet eder."[30]

(30) İmam Ebu Muhammed Ali b. Ahmed b. Hazm el-Endelüsî (v. 456), *el-Ahlak ve's-Siyer*, s. 213.

23

Taassubu Terk Etmek

İmam Ahmed *rahimehullah* şöyle demiştir:

“Beni taklit etme. Malik’i, Şafiî’yi, Evzâî’yi ve Sevrî’yi de taklit etme. Sen de onların aldığı kaynaktan al.”[31]

(31) İbni Kayyım, *İ’lâmu’l-Muvakki’în*, 2/302.

24

Dinin ve İlmin Fazileti

“Mal, vaziyet ve sağlık hususunda senden aşağıdakilere bak. Din, ilim ve faziletli davranışlar hususunda ise senden yukarıdakilere bak.”[32]

(32) İmam Ebu Muhammed Ali b. Ahmed b. Hazm el-Endelüsî, *el-Ahlak ve's-Siyer*, s. 89.

25

Ey Kardeşim! Bize Hayrı Emrettin, Biz de Sana İtaat Ettik

İbni Abdilberr ilim ehlinin tevazusu konusunda şunu anlatmıştır:

Şeyhlerimden birinden Gâzi b. Kays'ın kıssasını dinledim. O, Medine'ye gelince Malik'ten ilim almış, Nafi'nin yanında Kur'an okumuştur. Medine'ye geldiği ilk günlerde Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mescidindeydi. O sırada mescide İbnu Ebî Zi'b girdi ve namaz kılmadan oturdu.

Gâzi ona: "İki rekat tahiyyetü'l mescid kılmadan oturmadan cahilliktir." dedi veya buna benzer kırıcı bir kelam etti.

Bunun üzerine İbnu Ebî Zi'b ayağa kalktı, iki rekat namaz kıldı ve oturdu. Namazını bitirince sırtını duvara yasladı. İnsanlar onun etrafında halka oluşturdular.

Gâzi b. Kays bunu görünce utandı ve söylediği şeyden dolayı pişman oldu. Onun kim olduğunu sordu. "Bu, Medine'nin fakihlerinden ve eşrafından İbnu Ebî Zi'b'dir." dediler.

Bunun üzerine özür dilemek üzere kalktı. İmam İbnu Ebî Zi'b ise ona şöyle dedi: "Ey kardeşim! Üzülme; sen bize hayrı emrettin, biz de sana itaat ettik."[33]

(33) İmam Hafız İbni Abdilber el-Endelüsî (v. 463), *Temhîd*, 20/106.

26

İşlerin En Hayırlısı Mutedil Olandır

Mâverdi *rahimehullah* şöyle demiştir:

Ebu İshak İbrahim b. Müdarib b. İbrahim'i, babasından nakille şöyle derken işittim:

Hüseyn b. Fadl'a, "Sen Arap ve Acemlerin mesellerini Kur'an'dan çıkarıyormuşsun." dedim. "Evet. Öyledir." dedi.

"Peki, Allah'ın kitabında 'işlerin en hayırlısı mutedil olanıdır' meselini bulur musun?" diye sordum.

"Evet, dört yerde mevcuttur. Bunlar Allah Teâlâ'nın;

* **'O, ne yaşlı, ne körpe, ikisi arası bir sığırdır.'** (Bakara, 68)

* **'Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, bu ikisi arası mutedil bir harcamadır.'** (Furkan, 67)

* **'Eli sıkı olma, büsbütün eli açık da olma.'** (İsra, 29) ve,

* **'Namazında sesini pek yükseltme, çok da kısma. İkisi ortası bir yol tut.'** (İsra, 110) buyruklarıdır." dedi.

"Peki, Allah'ın kitabında 'kişi bilmediği şeyin düşmanıdır' meselini bulur musun?" dedim.

"Evet, iki yerde mevcuttur:

* **'Hayır, onlar ilmini kavrayamadıkları şeyi yalan saydılar.'** (Yunus, 39) ve,

* **'Onlar, bununla** (Kur'an'la) **hidayete ermediklerinden, 'Bu, eski bir yalandır' diyecekler.'** (Ahkâf, 11) buyruklarındadır." dedi.

"Allah'ın kitabında 'iyilik ettiğin kişinin kötülüğünden sakın' meselini bulur musun?" diye sordum.

"Evet;

'Oysa intikama kalkışmalarının, kendilerini Allah'ın ve elçisinin bol ihsanından zengin kıl-

masından başka (bir nedeni) **yoktu.’** (Tevbe, 74) buyruğundadır.” dedi.

“Allah’ın kitabında ‘dinlediğin bir haber gözünle gördüğün gibi değildir’ meselini bulur musun?” dedim.

“Evet. Bu, Allah Teâlâ’nın;

‘Hani İbrahim, ‘Rabbim! Bana ölüleri nasıl dirilttiğini göster.’ demişti. (Allah ona) **‘İnanmıyor musun?’ deyince, ‘Hayır** (inandım) **ancak kalbimin tatmin olması için’ demişti.’** (Bakara, 260) buyruğundadır.” dedi.

“Harekette bereket vardır, meselini bulur musun?” dedim.

“Allah Teâlâ’nın;

‘Kim Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde gidecek çok yer de bulur, genişlik de.’ (Nisa, 100) buyruğundadır.” dedi.

“Ne ekersen onu biçersin, meselini bulur musun?” dedim.

“Allah Teâlâ’nın;

‘Kim kötü bir iş yaparsa, onunla cezalandırılır.’ (Nisa, 123) buyruğundadır.” dedi.

“Peki, Arapların ‘kızarttığın zaman anlarsın’ meselini Kur’an’da bulur musun?” diye sordum.

“Azabı görecekleri zaman, kim yol bakımından daha sapıkmış, öğreneceklerdir.” (Furkan, 42) dedi.

“Kur’an’da ‘Mü’min bir delikten iki kere sokulmaz.’ meselini bulur musun?” dedim.

“Allah Teâlâ’nın;

‘Daha önce kardeşini size emanet ettiğim gibi, bunu da mı emanet edeyim?’ (Yusuf, 64) buyruğundadır.” dedi.

“Kur’an’da ‘Kim bir zalime yardım ederse, o ona musallat edilir.’ meselini bulur musun?” dedim.

“Allah Teâlâ’nın;

‘Onun (şeytanın) **hakkında, ‘Her kim onu dost edinirse, mutlaka o kimseyi saptırır ve onu**

cehennem azabına sürükler.' diye yazılmıştır.' (Hac, 4) buyruğundadır." dedi.

"Peki, Arapların 'Bir yılan, ancak bir yılan doğurur' meselini Kur'an'da bulur musun?" diye sordum.

"Allah Teâlâ;

'Onlar, facirden ve kafirden başkasını doğurmazlar.' (Nuh, 27) buyurmuştur." dedi.

"Kur'an'da 'Duvarın kulağı vardır.' meselini bulur musun?" dedim.

"Allah Teâlâ;

"Ve sizin aranızdan onları ziyâdesiyle dinleyenler vardır." (Tevbe, 47) buyurmuştur." dedi.

"Kur'an'da 'Cahile nimetler bahşedilir; âlim ise yokluk içindedir.' meselini bulur musun?" dedim.

"Allah Teâlâ;

'De ki: Kim sapıklık içindeyse, Rahman (olan Allah) **onu**(n dünyalığını ve ipini) **uzattıkça uzatır.'** (Meryem, 75) buyurmuştur." dedi.

“Peki, Kur’an’da ‘Helâl ancak yetecek bir gıda olarak; haram ise ölçüsüzce gelir.’ meselini bulur musun?” dedim.

“Allah Teâlâ’nın;

‘Hani onlar Cumartesi (yasağı) **konusunda haddi aşıyorlardı. Zira tatil yaptıkları cumartesi günü balıklar onlara akın akın geliyor, tatil yapmadıkları** (diğer) **günlerde ise gelmiyorlardı.’** (A’raf, 163) buyruğundadır.” dedi.[34]

(34) Celaleddin es-Suyûtî (v. 911), *el-İtkân Fî Ulûmi’l-Kur’an*, s. 673-674

27

Dinini Hafife Alana Güvenme

"Dinine bağlı olan kişiye, seninle aynı dinden olmasa bile güven. Dinini hafife alan kişiye ise seninle aynı dinden olsa bile güvenme."[35]

(35) İmam Ebu Muhammed Ali b. Ahmed b. Hazm el-Endelüsî (v. 456), *el-Ahlak ve's-Siyer*, s. 100.

28

Bir Âlime Soru Soran Bir Cahil

Cabir b. Abdullah *radıyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre bir bedevî şöyle dedi:

"Yâ Rasulallah! Ne dersin, cennette kendi ellerimizle yaptığımız bir elbise var mıdır?"

Bunun üzerine oradakiler güldü. Bedevî de "Bir âlime soru soran bir cahile niçin gülüyorsunuz?" dedi.

Bunun üzerine Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"O, doğru söyledi."* buyurdu.[36]

(36) İmam İmadüddin Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer İbni Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî eş-Şafiî (v. 774), *Câmiu'l-Mesânid ve's-Süneni'l-Hâdî Li Akvemî Senen*, s. 192.

29

Adakla Cimriden Mal Çıkarılmış Olur

Abullah b. Ömer *radıyallahu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

"Siz adak adamaktan yasaklanmadınız mı? Zira Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: '*Adak bir şeyi ne öne alır ne de geriye bırakır. Ancak onunla cimriden mal çıkarılmış olur.*'"[37]

İslam, itaat ve ibadetlerin, halisane bir şekilde Allah'a yakınlaşma ve ibadet niyetiyle yapılmasını teşvik etmiş; ibadetlerin bir şeyin bedeli veya telafisi olarak yahut bir menfaatin elde edilmesi gibi bir gaye için yapılmasını istememiştir. Zira bu durumda istenen menfaat elde edilmezse ibadet de yerine getirilmeyecektir. Yani adak, insanın kendi kendine verdiği, kendini bağladığı ve aslında üzerine vacip olmayan bir şeyi kendisi için vacip kıldığı

(37) *Sahih-i Buhari*, 6692.

bir sözdür. Hâlbuki takdir olunan bir şer, adak sebebiyle hayra dönüşmez. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* adağı, cimrinin, kendini mal çıkarmaya mecbur etmesine benzetmiştir; yoksa o gönülden ve kendi isteğiyle o malı çıkarmayacaktı!

30

Allah, Odun İçinde Gönderdiğin Borcunu Senin Adına Ödedi

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*, Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den şöyle rivayet etmiştir:

Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, İsrail oğullarından bir adamı anlattı ki o adam, diğer bir adamdan bin dinar borç istedi. Borç istenen adam ona, "Bana şahitler getir de sana borç verdiğime dair şahitlik etsinler." dedi.

Adam, "Şahit olarak Allah yeter!" dedi.

Diğeri, "O halde kefil getir." dedi.

Adam, "Kefil olarak Allah yeter" dedi.

Borç verecek olan kişi, "Doğru söyledin." dedi ve belli bir vadeye kadar ona bin dinar borç verdi.

Parayı alan adam deniz yolculuğuna çıktı, ihtiyacı olan şeyleri aldı. Daha sonra da belirlediği vakitte kendisine borç veren kimseye gelmek üzere gemi aradı. Fakat gemi bulamadı. Bunun üzeri-

ne bir odun parçası alıp içini oydu. İçine bin dinarı ve paranın sahibine yazdığı mektubu koydu; sonra oyduğu yeri düzeltip kapattı ve odunu alıp deniz kenarına giderek şöyle dedi:

"Allah'ım! Muhakkak Sen biliyorsun ki ben falan kimseden bin dinar borç almıştım. Benden kefil istedi, ben de 'Kefil olarak Allah yeter!' dedim, Senin kefilliğine razı oldu. Benden şahit istedi, ben de 'Şahit olarak Allah yeter!' dedim, Senin şahitliğine razı oldu. Ve ben, ona ait olan parayı ulaştırmak için gemi bulmaya çalıştım, fakat bulamadım. Şimdi ben, bu parayı sana emanet ediyorum."

Ardından da o odunu denize attı. Odun denizin içinde kaybolduktan sonra oradan ayrıldı. Memleketine dönmek için bir gemi aramaya koyuldu.

Borç veren adam da denizin kenarına gelmişti. Belki parasını getirmiş olabileceği düşüncesiyle gemilere bakıyordu. Bu sırada içinde para olan o odunu gördü ve onu yakacak bir odun olarak gö-

rüp ailesine götürmek için aldı. Onu kırınca da paraları ve mektubu buldu.

Daha sonra ondan borç alan kimse bin dinar ile çıkageldi ve "Vallahi, paranı sana getirmek için bir gemi arayıp durdum. Fakat geldiğim gemiden önce bir gemi bulamadım." dedi.

Borç veren, "Sen bana bir şey gönderdin mi?" diye sordu.

Borçlu, "Sana, geldiğim gemiden önce bir gemi bulamadığımı söylüyorum." dedi.

Borcu veren adam, "Şüphesiz Allah, senin odunun içinde gönderdiğin borcunu senin adına ödedi. Haydi, dürüst bir kimse olarak bu bin dinarı geri götür." dedi.[38]

(38) *Sahih-i Buhari*, 2291.

31

Doğru Söylüyorsan Hürsün!

Zâhid imam Ali b. Bekkâr *rahimehullah* şöyle demiştir:

Missîsa'da oturuyorduk. Aramızda İbrahim b. Ethem de vardı. Derken Horasan'dan bir adam geldi ve "Hanginiz İbrahim b. Ethem?" diye sordu.

Oradakiler, "Bu" diyerek İbrahim b. Ethem'i gösterdiler.

Adam İbrahim b. Ethem'e "Beni kardeşlerin gönderdi." dedi.

O "kardeşlerin" deyince İbrahim b. Ethem elini tutup adamı uzaklaştırdı ve "Ne getirdin?" diye sordu.

Adam, "Ben köleyim, beraberimde de on bin dirhem, bir at ve dişi bir katır var. Bunları kardeşlerin sana gönderdi." diye cevap verdi.

İbrahim b. Ethem ona şöyle dedi: "Eğer doğru söylüyorsan hürsün. Yanındakiler de senin olsun. Haydi, git ve kimseye bir şey söyleme."(39)

(39) Ebu Abbas Ahmed b. Hallikân (v. 681), *Vefayâtü'l-A'yân ve Enbâü Ebnâi'z-Zaman*, 1/395-396 (Bu kıssa, kitabın Ayasofya nüshasının ziyadesinde yer almaktadır.)

32

Sayıları Bu Kadar Çokken Onları Rızıklandırdığı Gibi!..

Ali b. Ebi Tâlib *radıyallahu anh*, "Sayıları bu kadar çokken Allah, kullarını nasıl hesaba çekecek?" diye sorulunca "Sayıları bu kadar çokken onları rızıklandırdığı gibi!" cevabını verdi.[40]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Rabbine andolsun, onların tümüne soracağız." (Hicr, 92)

Yine şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet günü için adalet terazileri kuracağız. Artık hiçbir kimse hiçbir şeyle zulme uğratılmayacak. (Yapılan iş) **bir hardal tanesi ağırlığınca da olsa onu getiririz** (mizana koyarız)**. Hesap görücü olarak Biz yeteriz."** (Enbiya, 47)

(40) Ebu'l-Hasen Maverdî (v. 451), *Edebü'd-Dünya ve'd-Dîn*, s. 11.

33

Allah Rızıklar Gibi Amelleri de Taksim Etmiştir

İbadete düşkün olan (abid) Abdullah b. Abdulaziz el-Umerî *rahimehullah*, hicret beldesinin imamı Malik b. Enes'e bir mektup yazdı. Bu mektupta onu, insanlardan uzaklaşıp ibadet etmeye (halvete) teşvik ediyor, ilim talep etme hususuna çok fazla rağbet etmemesini istiyordu.

Bunun üzerine İmam Malik *rahimehullah* da ona şöyle bir mektup yazdı:

Şüphesiz Allah *azze ve celle* rızıkları taksim ettiği gibi amelleri de taksim etmiştir.

Niceleri vardır ki onlara namaz kapıları açılmış ama oruç kapıları açılmamıştır. Nicelerine sadaka kapıları açılmış ama oruç kapıları açılmamıştır.

Nicelerine ise cihad kapıları açılmış ama namaz (nafile) kapıları açılmamıştır.

İlmi yaymak ve öğretmek ise salih amellerin en faziletlerindendir. Bu sebeple ben, Allah'ın benim için açtığı bu kapıdan razıyım.

İçinde bulunduğum hâlin, senin içinde bulunduğundan daha değersiz olduğunu zannetmiyorum. Her ikimizin de hayır üzere olmasını ümit ederim. Her ikimizin de kendisi için taksim edilene razı olması gerekir.

Vesselam...[41]

(41) İmam Hafız Ebu Ömer b. Abdilberr el-Endelüsî (v. 463), *et-Temhîd Limâ Fi'l-Muvatta Mine'l-Meânî ve'l-Esânîd*, 6/254.

34

Dininin Salâhı Uğruna Dünyasını Feda Eden Kişi

Süfyan'dan rivayet edildiğine göre Muaviye, Amr b. Ehtem'e "Hangi kişi daha yiğittir?" diye sordu.

O da "Cahilliğini hilmiyle defeden kişi." dedi.

"Peki, hangi kişi daha üstündür?" diye sorunca da "Dininin salâhı uğruna dünyasını feda eden kişi." şeklinde cevap verdi.[42]

(42) "İbni Ebi'd-Dünya" namıyla bilinen Ebu Bekir Abdullah b. Muhammed el-Kuraşî (v. 281), *Mecmû'atü Resâili İbni Ebi'd-Dünya*, Kitabü'l-İlm, s. 33-34

35

Bilmiyorum

İbni Vehb, İmam Malik'ten naklederek şöyle anlatıyor:

İbni Hürmüz'ü şöyle derken işittim:

"Bir âlimin, ilim halkasında oturan kimselere, kendisinden sonra miras olarak, 'Bilmiyorum' kelimesini bırakması gerekir. Tâ ki bu, ellerinde bir esas olsun ve onlardan birine bilmediği bir hususta soru sorulduğunda 'Bilmiyorum.' desin."[43]

İmam Şafiî, "'Bilmiyorum,' ilmin yarısıdır." demiştir.[44]

(43) İbni Abdilberr'in, İmam Malik'in *Muvatta*'sı üzerine yazdığı *Fethü'l-Mâlik Bi Tertîbi't-Temhîd*, s. 70.
(44) İbni Receb el-Hanbelî, *el-Âdâbü'ş-Şer'iyye*, 2/58.

36

Ne Diyeceğimi Bilemedim!

Cahız'ın anlattığına göre Sümâme şöyle demiştir: Arkadaşlarımdan birini ziyaret etmek için evine gittim, eşeğimi de kapıya bıraktım. Beraberimde çocuk yoktu. Sonra dışarı çıktım. Bir de ne göreyim, eşeğin üstünde bir çocuk!

Ona, "İznim olmadan eşeğime neden bindin?" diye sordum.

"Gitmesinden korktum ve onu senin için tuttum." diye cevap verdi.

"Eğer gitseydi, bu beni kalmasından daha çok sevindirirdi" dedim.

Bu sefer, "Eğer eşek hakkında böyle düşünüyorsan, gitmiş olduğunu farz et. Onu bana ver ve benim teşekkürümü kazanmış ol." dedi. Bu söz üzerine ne diyeceğimi bilemedim.[45]

---

(45) el-Hatîb el-Bağdâdî (v. 463), *Tarihu Medinetü's-Selâm ve Ahbâru Muhaddisîhâ ve Zikru Kattânihâ'l-*

37

Dîvâneler, Dîvâneler...

Bize İbni Numeyr, Süleyman b. Mervan'dan; o, A'meş'ten; o da bazı arkadaşlarından tahdis ederek şöyle dedi:

Dicle'ye kadar ulaşmıştık. Karşı tarafında da Acemler vardı. Müslümanlardan bir adam, "Bismillah" dedi ve suyu yükselmiş olan Dicle'ye atıyla daldı. Sonra diğerleri de aynısını yaptılar. Acemler bunu görünce, "Dîvâneler, dîvâneler... (yani deliler, deliler...)" diyerek arkalarını dönüp kaçtılar. Böylece Müslümanlar eyerlerine bağlı oklardan birini bile kullanmadılar, nehirden çıktıkları zaman ganimetleri elde ettiler ve bunları paylaştılar. Sonunda insanlar, "Sarıları (altınları) beyazlarla (gümüşlerle) kim değiştirir?" demeye başladılar.[46]

Ulemâ Min Ğayri Ehlihâ ve Vâridîhâ, s. 20.

(46) Ebu Bekir el-Beyhâkî (v. 458), *Delâilü'n-Nübüvve*, 6/53.

38

Bir Mızrak Boyu Uzağıma Otur

Zühri'den rivayet edildiğine göre Ömer b. Hattab *radıyallahu anh*, Bedir ashabından olan ve o anda hasta olan Muaykıb'a şöyle dedi:

"Bir mızrak boyu (yaklaşık bir metre veya daha fazla) uzağıma otur."[47]

(47) İbni Battâl (v. 449), *Şerhu Sahih-i Buhari*, s. 411.

39

Atlara Ağır Gem Takmasınlar

Ömer b. Abdulaziz *rahimehullah*, Mısır'da bulunan Hayyân'a şu mektubu yazdı:

"Şüphesiz bana Mısır'da yük nakliyesinde kullanılan develerden birine 1.000 rıtıl yük yüklendiği bilgisi geldi. Bu mektubum sana ulaştığı andan itibaren bir deveye altı yüz rıtıldan fazlasının yüklendiğini kesinlikle duymayayım."

Posta amirine de şunu yazdı:

"Hiçbir ata ağır gem takmasınlar. Atların arkasını veya yan tarafını sopayla dürterek, katır ve eşekleri ise altında demir bulunan sopayla vurarak hızlandırmaya kalkmasınlar."[48]

(48) İbni Abdulhakem (v. 214), *Sîretu Ömer b. Abdulaziz*, s. 160.

40

Haklısın

İyâs'tan şöyle rivayet edilmiştir: Bir kişi hariç kimse bana asla galip gelmemiştir. Bu da şöyle oldu: Basra'da bir dava meclisindeydim. O anda yanıma şahitlik etmek üzere bir adam geldi. Filan kimseye ait (bilinen) bahçenin aslında filan kimseye ait olduğunu söyledi, bu bahçenin hudutlarını da belirtti.

Bunun üzerine ben, "Peki, bahçede kaç ağaç var?" diye sordum. Önce sustu, sonra dedi ki: "Kadı efendimiz ne zamandan beri bu mecliste hüküm veriyor acaba?"

"Şu kadar senedir." dedim. "Peki, buranın çatısındaki ağaçların sayısı kaçtır?" diye sordu.

Bu soru karşısında ben, "Haklısın" dedim ve şahitliğini onayladım.(49)

---

(49) Ebu Abbas Ahmed Şemsüddin b. Hallikân, *Vefayâtü'l-A'yân ve Enbâü Ebnâi'z-Zaman*, 7/350.

41

Çocuk Zina Ederse Baba da Günah İşlemiş Olur

Tâbiînden Katâde b. Diâme es-Sedûsî *rahimehullah* şöyle demiştir: Denirdi ki: "Bir çocuk yetişir, babası onu evlendirmez, çocuk da zina ederse, baba da günah işlemiş olur."(50)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Hepiniz çobansınız ve hepiniz güttüğünüz sürüden sorumlusunuz. Devlet reisi de bir çobandır ve sürüsünden sorumludur. Erkek, ailesinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Kadın, kocasının evinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Hizmetkâr, efendisinin malının çobanıdır, o da sürüsünden sorumludur."(51)

---

(50) İbni Ebî'd-Dünya Ebu Bekir el-Bağdâdî (v. 281), *İyâl*, 1/172.

(51) Muttefekun aleyh.

42

Bu Senin İçin Rafızîlikten Daha Hayırlıdır

Hilal b. Atıyye, (şakalaştığı arkadaşı) Beşşâr'a şöyle sordu:

"Şüphesiz Allah bir kimsenin görme duyusunu alırsa ona bunun yerine mutlaka başka bir haslet bahşeder. Peki, sana ne verdi?"

Beşşâr, "Büyük bir şey..." diye cevap verdi.

Hilal, "Nedir o?" diye sordu.

Beşşâr, "Seni ve senin gibi hoşlanmadığım kimseleri görmüyorum." dedi.

Sonra, "Ey Hilal, sana özel bir nasihatte bulunsam tavsiyeme uyar mısın?" diye sordu.

O da "Tabiî" dedi.

Beşşâr da ona şöyle nasihat etti:

"Bir zamanlar sen eşek çalardın, sonra bundan tevbe edip Rafızî oldun. (İyisi mi) eşek hırsız-

lığına geri dön! Vallahi bu senin için, Rafızîlikten daha hayırlıdır."[52]

(52) Ebu Abbas Ahmed b. Hallikân (v. 681), *Vefayâtü'l-A'yân ve Enbâü Ebnâi'z-Zaman*, 1/384.
Rafiziler; Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman *radıyallahu anhum*'un hilafetini reddeden kişilerdir.

43

İblis ve Askerleri

Seleften biri şöyle demiştir:

İblis ve askerleri toplandığı zaman hiçbir şey onları şu üç şey kadar mutlu etmez:

* Bir mü'mini öldüren mü'min,
* Küfür üzere ölen kişi,
* İçinde fakirlik korkusu bulunan kalp.[53]

---

(53) İbni Kayyım el-Cevziyye, *Tarîku'l-Hicreteyn ve Bâbü's-Saâdeteyn*, s. 67.

44

Kul, Rabbini İmtihan Edemez

İblis *lanetullahi aleyh* hakkında şu kıssa anlatılır:

O, Meryem oğlu İsa *aleyhisselam*'ı görünce, "Sen, 'Başına, Allah'ın yazdığından başkası gelmez.' dememiş miydin?" dedi.

İsa *aleyhisselam*, "Evet" diye cevap verdi.

İblis, "Öyleyse kendini şu dağın başından at." dedi.

Bunun üzerine İsa *aleyhisselam* ona şöyle dedi: "Ey mel'ûn! Allah, kullarını imtihan edebilir; kul ise Rabbini imtihan edemez."(54)

(54) Ebu'l-Hasen Maverdî el-Basrî (v. 451), *Edebü'd-Dünya ve'd-Dîn*, s. 11.

45

Karısıyla Arasını Ayırıncaya Kadar İnsanı Bırakmadım

Cabir b. Abdullah *radıyallahu anh* şöyle dedi:

Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"İblis, tahtını su üzerine kurar. Sonra grup grup askerlerini gönderir. Askerlerinin derece ve makam bakımından kendisine en yakını, fitnesi en büyük olanıdır.

Askerlerinin biri gelir ve 'Şöyle şöyle işler yaptım.' der.

İblis ona, 'Sen hiçbir şey yapmadın.' der.

Sonra onlardan başka biri gelir ve 'Karısıyla arasını ayırıncaya kadar insanı bırakmadım.' der.

Bunun üzerine İblis onu kendisine yaklaştırır ve 'Sen ne iyisin!' der."[55]

(55) *Sahih-i Müslim*, 2813.

46

Şeytan, Ailemin Rızıkları Hakkında Vesvese Vermeye Hiç Cür'et Etmemiştir

Zâhid İmam Ebu Turâb en-Nahşebî *rahimehullah* şöyle demiştir:

Hâtim'i şöyle derken işittim:

"Dört hanımım, dokuz çocuğum var. Şeytan onların rızıkları hakkında bana vesvese vermeye hiç cür'et etmemiştir."[56]

(56) İmam Hafız Şemsüddin Muhammed ez-Zehebî (v. h. 748), *Siyeru A'lâmü'n-Nübelâ*, 11/485.

47

Oyun ve Eğlenceye Devam mı Edeceksin?

Ey azmi zayıf kişi!

Sen neredesin, yol nerede?

Bu yolda;

Hz. Âdem yoruldu.

Hz. Nuh bunun için ağladı.

Hz. Halil İbrahim ateşe atıldı.

Hz. İsmail kurban edilmek için yatırıldı.

Hz. Yusuf az bir bedele karşılık satıldı, yıllar boyu zindanda kaldı.

Hz. Zekeriya testereyle ikiye ayrıldı.

Hz. Yahya'nın çevresi sarılıp kesildi.

Hz. Eyyûb hastalıklara katlandı.

Hz. Davud'un ağlaması çoğaldı.

Hz. İsa yalnız başına yürüdü.

Ve Hz. Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e fakirlik ve türlü eziyetler dokundu.

Peki, ya sen, oyun ve eğlenceye devam mı edeceksin?![57]

(57) İbni Kayyım el-Cevziyye, *el-Fevâid*, s. 42.

48

Bunu Ancak Hasan el-Basri Görmüştür

Ebu Ali el-Ehvâzî, babasından naklederek şöyle anlatıyor:

Hasan el-Basrî ile İbni Sîrîn arasında bir dargınlık olmuştu. Hasan el-Basrî, yanında İbni Sîrîn'in adı anıldığı zaman, "Bana o dokumacılardan bahsetmeyin." derdi. Zira İbni Sîrîn'in ailesinden bazıları dokumacılık yapıyordu.

Hasan el-Basrî gördüğü rüyaların birinde kendini çıplak bir hâlde bir mezbelede dururken ve sopayla (bir yerlere) vururken görmüştü. Sabaha kadar rüyasını düşündü. Sonra arkadaşlarından birine, "İbni Sîrîn'e git. Rüyamı sen görmüşsün gibi anlat." dedi.

Arkadaşı İbni Sîrîn'in yanına giderek rüyayı anlattı. İbni Sîrîn ise "Bu rüyayı görene söyle, bunun gibi bir soruyu bir dokumacıya sormasın." dedi.

Bunun üzerine adam, Hasan el-Basrî'nin anlattıklarını ona anlattı.

İbni Sîrîn bunu çok önemsedi ve "Bizi ona götürün" dedi.

Hasan el-Basrî, İbni Sîrîn'i görünce ayağa kalktı. İki arkadaş birbirlerine sarılıp selamlaştılar. Sonra yan yana oturdular.

Hasan el-Basrî, "Bunu, (selâm faslını) geçelim artık! Bu rüya kalbimi meşgul etti." dedi.

İbni Sîrîn de "Kalbini meşgul etmesin, çünkü rüyandaki çıplaklık, dünyanın çıplaklığıdır. Seninle bir ilgisi yoktur. Mezbele ise dünyadır. Sana onun hâli açılmış ve onu olduğu gibi görmüşsün. Sopayla vurmana gelince, o da anlattığın ve insanların faydalandığı hikmetli sözlerdir." dedi.

Hasan el-Basrî, "Peki, bu rüyayı benim gördüğümü nereden bildin?" diye sordu.

İbni Sîrîn şöyle cevap verdi: "Arkadaşın bana anlattığında düşündüm ve 'bunu ancak Hasan el-Basrî görmüştür' dedim. "

Hasan el-Basrî ölmeden önce bir adam, İbni Sîrîn'e, "Rüyamda bir kuşun mesciddeki en güzel taşı aldığını gördüm." dedi. Bunun üzerine o, "Eğer rüyan sadıksa Hasan ölecek." dedi. Bunun üzerinden fazla bir zaman geçmeden Hasan el-Basrî vefat etti. İbni Sîrîn, aralarındaki mesele sebebiyle onun cenazesinde bulunmadı. Yüz gün sonra da o vefat etti.[58]

(58) Selahaddin Halil b. Eybek es-Safedî (v. 764 h.) el-Vafi bi'l-Vefayat, 12/191.

49

O Adam Delidir!

Bir adam, İbni Akîl'e gelerek şöyle dedi:

"Ben iki üç defa nehre dalıyorum. Suyun bütün bedenime ulaştığına ve temizlendiğime tam kanaat getiremiyorum."

Bunun üzerine o adama, "Namaz kılma!" dedi.

Daha sonra İbni Akîl'e, "Bunu nasıl söyledin?" diye soruldu.

O da şöyle dedi:

"Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *'Aklı başına gelinceye kadar deliden kalem kaldırılmıştır.'* buyurmuştur. Bir nehre iki üç defa dalıp yine de gusletmiş olmadığını düşünen adam delidir." dedi.[59]

(59) Ebu'l-Ferec el-Cevzî (v. 597), *Ahbâru'z-Zırâf ve'l-Mütemâcinîn*, s. 101.

50

Allah'ı, Nefsinin Arzularına Tercih Etsin!

Kalbinin temiz olmasını isteyen kişi, Allah'ı, nefsinin arzularına tercih etsin![60]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın, göğsünü İslâm'a açtığı kimse Rabbinden bir nur üzere değil midir? Allah'ın zikrine karşı kalpleri katı olanların vay hâline! İşte onlar açık bir sapıklık içindedirler." (Zümer, 22)

Allah Teâlâ yine şöyle buyurmuştur:

"Allah, kimi doğruya erdirmek isterse onun göğsünü İslâm'a açar. Kimi de saptırmak isterse, onun da göğsünü göğe çıkıyormuşçasına daraltır, sıkar. Allah, iman etmeyenlerin üstüne işte böyle pislik çökertir." (En'am, 125)

---

(60) İbni Kayyım, *Bedâîü'l-Fevâid*, s. 146-147.

51

Şirk Hariç

Rebî' b. Süleyman'ı şöyle derken işittim:

Şafiî *rahimehullah*'ı şöyle derken işittim:

"Kulun, şirk hariç her türlü günah işlemiş olduğu hâlde Allah *azze ve celle* ile karşılaşması, bir miktar heva ile karşılaşmasından daha iyidir."[61]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Hevasını ilâh edinen, Allah'ın bir ilim üzere saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözüne de perde çektiği kimseyi gördün mü? Şimdi ona Allah'tan sonra kim hidayet verecektir? Hâlâ düşünmez misiniz?" (Câsiye, 23)

---

(61) Zehebî, *Siyeru A'lâmü'n-Nübelâ*, 10/16; İbni Asâkir, *Tarîhu Dimeşk*, 51/309.

52

Buna Ancak Hevaya Karşı Koymak Ulaştırır

İbni Kayyım şöyle demiştir:

Allah *azze ve celle*'nin, arşının gölgesinden başka hiçbir gölgenin olmadığı günde arşının gölgesinde gölgelendirdiği yedi kişiyi düşündüğün zaman, bu başarıya ancak hevasına karşı koyan kimselerin ulaşabildiğini görürsün.

Şüphe yoktur ki yetkiler tamamen elinde olan muktedir bir idareci, ancak hevasına karşı koyarak adaleti uygulayabilir. Zira onun elinde, rahatlıkla hevasına uymasını imkân verecek güç, para ve yetki vardır. Ama o, ne zaman nefsi ve hevası mukavemet edecek olsa hemen Allah Teâlâ'nın şeriatını tahkim etmiş, nefsinin arzusuna uymayıp yönetimi altındakiler arasında adaleti gerçekleştirmiştir. Güneşin kulların hemen

başlarının üzerine kadar indirildiği günde gölge onun hakkı olmuştur.

Gençlik dürtülerini bir kenara bırakıp Allah'a ibadeti tercih eden genç, hevasına karşı gelmemiş olsaydı buna güç yetiremezdi.

Kalbi mescitlere bağlı adamı, ancak kendini haz ve lezzet mekânlarına çağıran hevasına karşı gelmesi buraya getirmiş, böylelikle ibadet mekânlarına ve mescitlere gider olmuştur.

Bunun neticesinde de Allah *azze ve celle*, arşının gölgesinde gölgelendirerek ona büyük bir mükâfat bağışlamıştır.

Verdiği sadakayı sol elinden dahi gizleyen kişi, şayet hevasını yenmeseydi, nefsinin gösteriş yapma isteğinin, "insanlar buna şahit olsunlar, cömertliğim hakkında konuşsunlar," arzusunun hakkından gelmeseydi bunu yapamazdı.

Asalet ve güzellik sahibi bir kadının zina çağrısına muhatap olduktan sonra Allah *azze ve celle*'den

korkarak hevasına karşı koyan kişi de aynı şerefe nail olmuştur.

Yalnızken Allah'ı zikreden ve Allah korkusundan dolayı gözyaşı döken kimseyi de bu hâle sadece hevasına karşı koyabilmesi ulaştırmıştır.

İşte kıyamet gününde mevkifteki hararet, ter ve sıkıntı onlara uğramayacaktır.[62]

(62) İbni Kayyım, *Ravdatu'l-Muhibbîn*, s. 282.

53

Vallahi Sana Eziyet Etmeyeceğim

Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre bir adam, "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim bir komşum var, bana eziyet ediyor." dedi. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Git, eşyanı yola çıkar."* buyurdu.

Adam gidip evinin eşyasını dışarı çıkardı. Bunun ardından insanlar onun çevresine toplandı. "Senin hâlin nedir?" diye sordular, o da şöyle cevap verdi: "Benim bir komşum var, bana eziyet ediyor. Durumu Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e anlattım, o da *'Git, eşyanı yola çıkar.'* dedi."

Orada bulunanlar, "Allah'ım, ona lanet et! Allah'ım, onu rezil et!" demeye başladılar.

Bu durum kötü komşuya ulaştı. O da hemen komşusuna, "Evine dön. Vallahi bir daha sana eziyet etmeyeceğim." dedi.[63]

(63) İmam Buhari, *el-Edebü'l-Müfred*.

54

Bu Sözler Ancak Bir Nebi'nin Ehl-i Beytinden Çıkabilir!

Tâbiînden Ebu Cüveyriye el-Cermî el-Kûfî şöyle anlatıyor:

Kayser, Muaviye'ye şöyle bir mektup yazdı:

"Bana:

- Kıblesi olmayanı
- Babası olmayanı
- Aşireti olmayanı
- Kabriyle seyahat edeni
- Rahimde yaratılmayanları
- Tam olanı, yarım olanı ve hiç olmayanı söyle.

Bunların cevabını bütün şeylerin tohumuyla birlikte bu şişe içinde bana gönder."

Muaviye mektubu ve şişeyi İbni Abbas'a gönderdi. (Hasan'a gönderdiği de söylenmiştir.)

İbni Abbas şöyle dedi:

"Kıblesi olmayan, Kâbe'dir.

- Babası olmayan, İsa'dır.

- Aşireti olmayan, Âdem'dir.

- Kabriyle seyahat eden, Yunus'tur.

- Rahimde yaratılmayan üç şey vardır ki bunlar İbrahim'in koçu, Semud kavminin devesi ve Musa'nın (yılana dönüşen) asasıdır.

- Tam olan, aklı olup aklıyla iş yapan kişidir. Yarım olan, aklı olmayan ama akıl sahiplerinin görüşleriyle iş yapan kişidir. Hiç olmayan ise aklı olmayan ve aklıyla iş yapan kişidir."

İbni Abbas daha sonra şişeye su doldurup "Her şeyin tohumu budur." dedi.

Muaviye tohumu ve şişeyi Kayser'e gönderince Kayser şöyle dedi: "Bu sözler, ancak bir Nebi'nin ehl-i beytinden çıkabilir."[64]

(64) "İbni Asâkir" ismiyle bilinen cihan imamı Hafız Ebu Kasım Ali b. Hasen b. Hibetullah b. Abdullah eş-Şafiî (v. 571), *Tarîhu Dimeşk*, 73/201.

55

Beni Ayıplamak Niyetindeyse, İstemem

Seleften birine, “Birinin sana (senin) ayıbını söylemesini ister misin?” diye sorulmuş, o da “Beni ayıplamak niyetindeyse istemem.” demiştir.[65]

(65) Hafız Zeynüddin Ebu’l-Ferec Abdurrahman b. Ahmed b. Receb el-Hanbelî (v. 795), *Mecmûu’r-Resâil*, s. 410.

56

Sabretmediğimde Onlara Kavuşacağımı Bilseydim!..

Güvenilir bir ilim ehli olan Said Ebu Osman şöyle anlatıyor:

Adamın biri, bir kadına baktı, sonra “Bunun gibi bir güzellik ve zarafet görmedim.” dedi. Bunu da çok az hüzünlü olduğuna bağladı.

Kadın, “Ey Allah’ın kulu! Vallahi hüzün beni boğazladı ve bu konuda kimse bana destek olmadı.” dedi.

Adam, “Nasıl oldu bu?” diye sordu.

Kadın şunları anlattı:

“Kocam, kurban olarak bir koyun kesti. İki çocuğum vardı, oynuyorlardı. Babalarını görünce büyük olan, küçüğe, ‘Babamın koyuna ne yaptığını sana göstereyim mi?’ demiş ve onu bağlayıp kesmiş. Biz olanları çocuk iyice kana bulanıncaya kadar fark edemedik. Çığlıklar yükselince diğer

çocuğum dağa doğru kaçtı. Onu da bir kurt yakalamış ve yemiş. Biz bunu bilmiyorduk. Bu sebeple babası onu aramaya çıktı. O da susuzluktan öldü. Böylece zaman beni yalnız bıraktı."

Adam ona, "Nasıl bir sabrın varmış!" dedi.

Kadın şu cevabı verdi:

"Sabretmediğimde onlara kavuşacağımı bilseydim sabretmemeyi seçerdim."[66]

(66) İbnu'l-Cevzî (v. 597), *Safvetü's-Safve*, 2/353.

57

Ameller Geriye Birtakım Sıfat ve Ahlakları Miras Bırakır

Şu cümleler Şeyhulislam Ebu Abbas Takiyüddin el-Harrânî'den (v. 728) nakledilmiştir:

* Şehvete karşı sabredip direnmek, yol açacağı neticelere sabretmekten daha kolaydır. Zira şehvet;

- Ya bir elem ve ceza gerektirir.

- Ya kendisinden çok daha mükemmel olan bir lezzeti kesintiye uğratır.

- Ya geçip gitmesi insanı hasrete ve nedamete düşüren bir zamanın zâyi olmasına yol açar.

- Ya kirletilmesindense korunması kulun daha çok faydasına olan bir ırzı lekeler.

- Ya kul için, kalması harcanıp gitmesinden daha hayırlı olan bir malı alıp götürür.

- Ya yükselmesi alçalmasından daha hayırlı olan bir mevki ve makamı alçaltır.

- Ya şehvetin elde edilmesinden daha lezzetli, daha hoş ve temiz bir nimeti çekip alır.

- Ya aşağılık bir kimse için, sana ulaşan ve daha önce bulamadığı bir yolu açar.

- Ya şehvetin verdiği lezzetle ölçülemez bir derde, kedere, hüzne ve korkuya sebep olur.

- Ya hatırda kalması şehvete ulaşmaktan daha lezzetli olan bir ilmi unutturur.

- Ya düşmanın diline düşürür veya dostu üzer.

- Ya gelmekte olan bir nimetin yolunu keser.

- Ya da sürekli ve kalıcı bir sıfata dönüşecek olan bir kusura yol açar.

Çünkü ameller, geriye birtakım sıfat ve ahlaklar miras bırakır.[67]

(67) İbni Kayyım, *el-Fevâid*, s. 204.

58

Affetmede Pişman Olmam Daha Yeğdir!

Cafer b. Muhammed *rahimehullah* şöyle demiştir:

"(Birini veya bir şeyi) affetmede pişman olmam, ona ceza verdikten sonra pişman olmamdan, benim için, daha yeğdir (iyidir)!"

Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Bir kötülüğün karşılığı, onun gibi bir kötülüktür (ona denk bir cezadır)**. Ama kim affeder ve arayı düzeltirse, onun mükâfatı Allah'a aittir. Şüphesiz O, zâlimleri sevmez."** (Şura, 40)[68]

(68) Ebu Abdullah el-Makdisî, *el-Adabu'ş-Şer'iyye*, s. 143.

59

Sabrın Acısı

İbni Kayyım el-Cevziyye *rahimehullah* şöyle demiştir:

İnsan afiyetin tadını bir anlığına dahi alsa, onun gözünde sabrın acılığı basitleşir.

Allah *azze ve celle* nerede bir güçlükten söz etmişse, o mutlaka basitleşmiş,

Nerede bir zorluktan söz etmişse, o mutlaka kolaylaşmış,

Nerede bir meşakkatten söz etmişse, o mutlaka hafiflemiş,

Nerede bir sıkıntıdan söz etmişse, o mutlaka kaybolmuş,

Nerede bir kederden söz etmişse, o mutlaka dağılmıştır.[69]

(69) İbni Kayyım, *Bedâîü'l-Fevâid*, s. 57.

60

Sabır

Mü'min, yiyecek ve içeceğe duyduğu gibi sabra da ihtiyaç duyar.[70]

Allah Tebareke ve Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Asra yemin olsun ki insan hüsran içindedir. Ancak iman edip salih amel işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler müstesna." (Asr, 1-3)

(70) "İbni Ebi'd-Dünya" ismiyle bilinen Abdullah el-Kuraşî (v. 281), *Sabır*, 84.

61

Gayesi Dünya Olan Melikler

Şeyhulislam *rahimehullah* şöyle demiştir: Meliklerin ekserisi, nefsinde/üzerinde din gayesi değil de dünya gayesi baskın olduğu için bu gayelerinde kendilerine yardımcı olacak kimseleri idareye oturttular. Bunlar, meliklerin nefsî arzularına uygun siyaset güden, onların hevalarıyla uyum içinde hareket eden ve onların liderliklerini sağlamlaştırıp destekleyecek kişileri öne çıkarmayı yeğleyen kimselerdi.

Gaye bu olunca akrabalarına ve kendilerine benzeyen kimselere tevessül ediyorlardı. İki kişiye baktıklarında onlardan biri diğerinden daha bilgili, daha dindar ve daha dürüst olsa bile, kendi gayelerine daha yakın, yani dünya işlerinde kendilerini destekleyecek olan hangisiyse ona vazife veriyorlardı.[71]

---

(71) Şeyhulislam Ebu Abbas Takiyüddin el-Harrânî, *Siyâsetü'ş-Şer'iyye Fî Islâhi'r-Râ'î ve'r-Ra'iyye*, s. 28, özetle.

62

Ne O Bizi Tanısın Ne de Biz Onu Tanıyalım!

Müslim b. Kuteybe *rahimehullah* şöyle demiştir:

İnsanların eziyetlerine sabretmek en büyük yiğitliktir.

Biz bazı insanlara yetiştik ki onlar emîrliği/yöneticiliği belâ sayarlardı. Fakat bugün insanların onu talep ettiklerini görüyoruz.

Onlar arkadaşlarından birine emîrlik/yöneticilik verildiği zaman, "Allah'ım! Ona bizi öyle unuttur ki ne o bizi tanısın ne de biz de onu tanıyalım." diye dua ederlerdi.[72]

(72) Ebu'l-Mevâhib Abdulvahhab b. Ahmed eş-Şa'rânî (v. 973), *Tenbîhü'l-Muğtarrîn Evâhiru'l-Karni'l-Âşir 'Alâ mâ Hâlefû Fîhi Selefehumu't-Tâhir*, s. 43.

Kurtuba Neden Düştü?

Fitne sırasında Kurtuba halkının İslam'ı hafife almaları öyle bir noktaya vardı ki Hıristiyanlardan bir adam Kurtuba'nın en büyük caddesinde durur ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in namusuna dil uzatırdı da hiç kimse ona bir kelime dahi etmezdi. Müslümanlardan biri Peygamber'e saygısından ötürü, "Bu duyduklarınız karşısında neden bir şey söylemiyorsunuz? Siz Müslüman değil misiniz?" derdi de Kurtuba halkından bir topluluk ona, "Var git işine!" diye çıkışırlardı. Franklar namaz için okunan ezanı duydukları zaman ağza alınmayacak sözler söylerlerdi de kimse buna itiraz etmezdi.

Bir keresinde Kadı İbni Zekvân'dan,[73] caminin maksûrasında[74] emanet olarak bulunan vakıf

(73) Ebu Abbas el-Emevî (v. 413).

(74) Bir camide, mihrabın yanında hükümdar için ayrılmış odacık (mütercim).

malının kendilerine verilmesini istemişler; o ise bunu kabul etmemişti. Buna rağmen maksûranın kapısını kırmış, oradaki vakıf malını alıp Franklara vermişlerdi.[75]

(75) İbni İzârî el-Merakeşî (v. 712), *el-Beyânu'l-Muğrib Fî Ahbâri'l-Endelüs ve'l-Mağrib*, 3/97-98.

64

Fesat Ortaya Çıktı

Allah Teâlâ'nın **"İnsanların kendi ellerinin kazandıkları yüzünden karada ve denizde fesat ortaya çıktı."** (Rum, 41) buyruğu, "Günahlar yüzünden ürünlerde eksilme ortaya çıktı." manasına gelmektedir.

Ebu'l-Âliye şöyle demiştir:

"Yeryüzünde Allah'a isyan eden kişi, şüphesiz yeryüzünü ifsat etmiş demektir. Zira yerin ve göğün düzeni, Allah'a itaat sayesindedir. Bunun içindir ki Ebu Davud'un rivayet ettiği hadiste 'Yeryüzünde uygulanan bir had, onun ehli için, kırk sabah yağmur yağmasından daha sevimlidir.' şeklinde buyrulmuştur. Bunun sebebi, hadler uygulandığı zaman insanların veya çoğu insanın haramlara yönelmekten geri duracak olmasıdır. Zira bu masiyetler işlendiğinde gökten ve yerden gelen bereketin yok olmasına sebep olur."

Bu nedenledir ki ahir zamanda İsa *aleyhisselam* inince, domuzu öldürerek, haçı kırarak ve cizyeyi kaldırarak günümüzdeki pak şeriatla hükmedecektir. İnsanlar da ya İslam'ı ya da kılıcı seçecektir. Allah onun zamanında Deccal ile tâbilerini ve Ye'cüc ile Me'cüc'ü helak ettiği zaman yeryüzüne, "Bereketlerini çıkar." denecektir. Böylece bir tek narı bir grup insan yiyecek ve o narın kabuğunda gölgelenecekler. Bir devenin sütü, insanlardan bir topluluğa yetecek.[(76)]

Bu, Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şeriatının uygulanması neticesinde gelen bereketten başka bir şey değildir. Ne zaman adalet uygulanırsa o zaman bereket ve hayır çoğalır.

Katade'den rivayet edilen sahih bir hadise göre, Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, önünden geçen bir cenaze için "Rahata eren ve kendisinden rahata erilen biri..." buyurmuştur. Oradakiler, "Ey Allah'ın Rasulü! Rahata eren ve kendisinden raha-

---

(76) *İbni Kesir Tefsiri*, Rum Sûresi 41. ayetin tefsirinden özetle.

ta erilen nedir?" diye sordular. Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Mü'min kul, dünyanın sıkıntısı ve eziyetinden Allah'ın rahmetine kavuşarak rahatlar. Fâcir kuldan ise insanlar, beldeler, bitkiler ve hayvanlar rahata erer."[77]

(77) *Sahih-i Buhari*, 6512.

65

Keşke Sökülen Bir Ağaç Olsaydım!

Ebu Zer el-Gıfarî *radıyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz ben sizin görmediklerinizi görüyor, sizin işitmediklerinizi işitiyorum. Sema gıcırdayıp inledi, gıcırdayıp inlemekte de haklı. Semada alnını Allah'a secde için koymuş bir meleğin bulunmadığı dört parmaklık bile boş yer yoktur.

Allah'a yemin ederim ki eğer benim bildiklerimi sizler bilmiş olsaydınız az güler çok ağlardınız. Yataklarda kadınlardan zevk almazdınız. Yüksek sesle Allah'a yalvararak yollara ve kırlara çıkardınız. Keşke sökülen bir ağaç olsaydım."

Daha sonra Ebu Zer el-Gıfarî de "Keşke sökülen bir ağaç olsaydım." dedi.[78]

(78) *Sünen-i Tirmizi*, 2312.

Bu sözle "Kökünden yerinden sökülen, sonra da kaybolup giden bir ağaç olmayı temenni ederdim." demek istemiştir.

Allah Dilemedikçe

Seleften biri şöyle demiştir:

"Kalp, çöldeki bir tüy gibidir. Rüzgârlar onu bir alta bir üste çevirip durur. "

Kalbin bütün kudreti ancak onu evirip çeviren ve hâlden hâle sokan Zâtın elindedir. O'nun dilemesi olmaksızın kalbin dilemesinin bir önemi yoktur.

Nitekim o Allah Teâlâ, **"Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz."** (Tekvir, 29) buyurmaktadır.(79)

(79) İbni Kayyım, *Tarîku'l-Hicreteyn ve Bâbü's-Saâdeteyn*, s. 124.

67

Allah'ın Malı Pahalıdır

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Kim korkarsa, akşam yola çıksın. Kim akşam karanlığında yol alırsa, menzile ulaşır. Haberiniz olsun Allah'ın malı pahalıdır; haberiniz olsun, Allah'ın malı cennettir."[80]

(80) *Sünen-i Tirmizi*, 2450.
"Kim korkarsa," yani kim yolda kendisine yetişilmesinden, yol kesen eşkıyaların kendisini yakalamasından korkarsa "akşam yola çıksın," canlı ve kuvvetli bir şekilde akşam yolculuk etsin. Böylece daha hızlı yol alır ve yol kesen eşkıya tehlikesinden selamette olur.
Hadiste geçen "أَدْلَجَ" kelimesi "gecenin ilk saatlerinde yolculuk etmek" manasındadır. Bu kelimenin "gecenin sonunda yolculuk etmek" manasına geldiği de söylenmiştir. Çünkü insanda, gecenin başında veya sonunda yolculuk yapmak için canlılık ve kuvvet mevcut olur.

"Kim akşam karanlığında yol alırsa, menzile ulaşır," yani kim ciddiyetle ve sabırla ve canlı bir şekilde yolculuk ederse, Allah'ın izniyle, ihmalkârlık edip yavaş gidene göre daha kısa sürede menzile ulaşır.

Dinleri Bozan Kimdir?

Şeyhulislam *rahimehullah* şöyle demiştir:

"Dünyayı bozanların çoğu; yarım kelamcı, yarım fâkih, yarım tabib ve yarım nahivcidir.

Biri dinleri bozar, diğeri beldeleri, üçüncüsü bedenleri ve sonuncusu da lisanı..."[81]

(81) Ebu Abbas Takiyüddin el-Harranî (v. 728), *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 5/119.

69

Kalbi İfsat Eden Günahlar

Hâyâ, hayattan türemiştir. Diri bir kalbin sahibi de diridir ki o kalpte sahibini günahlardan alıkoyan hayâ vardır.

Kalbin hayatıdır; onu ifsad eden günahlardan alıkoyan şey.

Bu sebeple, Ebu Hureyre'nin rivayet ettiğine göre, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Hayâ imandandır."*[82] buyurmuştur.[83]

(82) Sahihu't-Tirmizi, 2009.

(83) Ebu Abbas Takiyüddin el-Harranî, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 10/109.

70

Onun İçin Kapalı Kapılar Açılır

İbni Kayyım el-Cevziyye *rahimehullah* şöyle demiştir:

“Hamde devam eden kişiye hayırlar peş peşe gelir.

İstiğfara devam eden kişi için kapalı kapılar açılır.”(84)

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Hani Rabbiniz şöyle duyurmuştu: Eğer şükrederseniz elbette size nimetimi artırırım. Eğer nankörlük ederseniz, hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir.”** (İbrahim, 7)

Yine O şöyle buyurmuştur: **“Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra da O’na tövbe edin ki sizi belirlenmiş bir süreye** (ömrünüzün sonuna) **kadar güzel bir şekilde yararlandırsın ve her fazilet sahibine faziletini**(n karşılığını) **versin.”** (Hud, 3)

---

(84) İbni Kayyım, *ed-Dâu ve'd-Devâ*, s. 188.

71

Payınız Sizindir!

Cabir *radıyallahu anh* şöyle anlatıyor:

Ensar hurmalarını topladığında onları ikiye ayırırdı. Bunlardan biri diğerinden az olurdu. Hurma dallarını az olanın üzerine koyarlardı. Sonra muhacirleri, tercihte serbest bırakırlardı. Onlar fazla olanı alır, ensar da dalları için az olanı alırdı. Bu, Hayber'in fethine kadar böyle devam etti.

Hayber fethedilince Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* (ensara hitaben) şöyle buyurdu:

"Sizler, bize karşı üzerinize düşen vazifeyi hakkıyla yerine getirdiniz. Uygun görürseniz Hayber'deki hissenizden vazgeçiniz; kendi meyveleriniz de bundan sonra size kalsın."

Bunun üzerine ensar şöyle dedi: "Senin bize koştuğun şartların vardı. Bizim sana koştuğumuz bir şartımız vardı ki o şart cennetin bizim olmasıy-

dı. Biz koştuğumuz şartın bizim olması karşılığında bizden istediğin her şeyi yerine getirdik."

Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de *"Peki, payınız sizindir."* buyurdu.(85)

(85) İmam, hafız, muhaddis, tarihçi ve sikâ İmadüddin Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer İbni Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî eş-Şafiî (v. 774), *Câmiu'l-Mesânid ve's-Süneni'l-Hâdî Li Akvemî Senen*, 24/192.

72

Habersizce Yapılan Duaya İcabet Edilir!

Bize Abbas b. Muhammed ed-Dürrî, komşularından biri olan Ali b. Ebu Harâre'den naklederek şu hadiseyi anlattı:

Annemin neredeyse yirmi senedir ayakları tutmuyordu. Bir gün bana şöyle dedi:

"Ahmed b. Hanbel'e git, ondan, benim için Allah'a dua etmesini iste."

Vakit geçirmeden gittim. Kapısını çaldım. Ahmed b. Hanbel o sırada evin girişindeydi. Bana kapıyı açmadan "Kim o?" diye sordu.

"Ben filan taraftan bir adamım. Annem müzmin hastadır, yürüyemiyor. Kendisi için Allah'a dua etmeni istemem için beni sana gönderdi." dedim.

Cevabını işittim; sözleri, öfkelenmiş bir kimsenin sözleriydi: "Sen bizim için Allah'a dua et. Bi-

zim buna daha çok ihtiyacımız var." dedi. Bunun üzerine oradan ayrılmak üzere arkamı döndüm.

O anda Ahmed b. Hanbel'in evinden ihtiyar bir kadın çıktı ve "Ebu Abdullah (Ahmed b. Hanbel) ile konuşan sen miydin?" diye sordu. "Evet" dedim. Kadın, "Vallahi, ben onu annen için dua ederken bıraktım." dedi.

Hemen eve gittim, kapıyı çaldım. Annem iki ayağı üzerindeydi. Yürüyerek kapıyı açtı ve

"Allah bana afiyet verdi." dedi.(86)

(86) Hafız Ebu Nuaym el-İsfehânî (v. 430), *Hilyetü'l-Evliya*, 9/144.

73

Kişinin Bütün Huylarının Üzerinde Ailesinin Etkisi Vardır

Bir seferinde yolculuğa çıkmış ve yolumu kaybetmiştim. Çölde bir ev gördüm, oraya gittim. Evde bedevi bir kadın olduğunu gördüm. Beni görünce "Sen kimsin?" diye sordu. "Bir misafir" dedim.

"Hoşgeldin, merhaba sana. Ferahlık ve genişlikle buyur." dedi.

İçeri girdim. Bana yemek getirdi, yedim; su getirdi, içtim. Bu sırada evin sahibi geldi. Kadına, "Bu kim?" diye sordu. Kadın, "Bir misafir" dedi.

Adam bana, "Hoş gelmedin. Sana merhaba da yok. Misafirden bize ne!" dedi. Adamın sözünü duyar duymaz oradan ayrıldım.

Ertesi gün çölde başka bir ev gördüm. Oraya yöneldim. İçinde yine bedevi bir kadın vardı. Beni görürünce, "Sen kimsin?" dedi, "Bir misafir" de-

dim. “Hoş gelmedin. Sana merhaba yok. Misafirden bize ne!” dedi.

Kadın bunu söylerken evin sahibi geldi. Beni görünce kadına, “Bu kim?” diye sordu. Kadın, “Bir misafir” dedi.

Adam, “Hoş geldin, merhaba sana. Ferahlık ve genişlikle buyur.” dedi. Sonra güzel bir yemek getirdi, yedim. Su getirdi, içtim. Aklıma dün yaşadığım hadise geldi. Bunun üzerine gülümsedim.

Adam, “Neden gülümsüyorsun?” diye sordu. Ona, o bedevi kadın ve kocasıyla aramda geçenleri anlattım; ondan ve kocasından duyduğum sözleri söyledim.

Bana, “Şaşırma. Gördüğün o bedevi kadın benim kız kardeşimdir. Kocası da benim karımın abisidir. İnsanın bütün huyları üzerinde ailesinin etkisi vardır.” dedi.[87]

(87) Cihan İmamı Şihabüddin Muhammed el-İbşîhî (v. 852 h.), *el-Müstetraf Fî Külli Fennin Müstezraf*, s. 337-338.

74

Borcun Ödendi

Yakub b. İshâk, Muhammed b. İsa'dan nakle-derek şöyle anlatıyor:

Abdullah b. Mübarek, Tarsus'a çok gider, (bu sırada) Rakka'da bir handa konaklardı. Bu handa bir genç yanına gelir, onun ihtiyaçlarını görür ve ondan hadis dinlerdi.

Abdullah b. Mübarek bir defasında yine Rakka'ya geldi; fakat bu genci göremedi. Acelesi de vardı, zira Allah yolunda cihada katılacaktı.

Gazveden dönüp Rakka'ya geri geldiği zaman o genci sordu.

"Büyük bir borç yüzünden hapistedir." dediler.

"Borcunun tutarı nedir?" diye sordu. On bin dirhem olduğunu söylediler.

Gencin borç aldığı kişiyi araştırdı. Sonunda ona adamı gösterdiler. Gece olunca o adamı çağır-

dı, ona on bin dirhem verdi ve "Abdullah hayatta olduğu sürece bunu kimseye söylemeyeceksin." diyerek ondan yemin aldı. Ona, "Sabah olduğunda adamı hapisten çıkar." dedi ve gece vakti oradan ayrıldı.

Genç hapisten kurtulunca ona, "Abdullah b. Mübarek buradaydı, seni soruyordu ama gitmiş." dediler. Bunun üzerine genç onun izini sürmeye başladı. Rakka'dan iki veya üç günlük mesafede ona yetişti.

Abdullah b. Mübarek ona, "Ey genç! Neredeydin, seni handa göremedim" dedi.

Genç, "Evet, ey Ebu Adurrahman! Bir borç yüzünden hapsedilmiştim." dedi.

Abdullah b. Mübarek, "Peki, nasıl kurtuldun?" diye sordu:

Genç, "Bir adam gelmiş ve borcumu ödemiş. Hapisten çıkarıldım ama beni çıkaranın kim olduğunu bilmiyorum." dedi.

Abdullah b. Mübarek de ona, “Ey genç! Borcunu ödenmeye muvaffak kıldığı için Allah’a hamdet.” dedi.

Abdullah b. Mübarek ölünceye kadar o adamın ismini kimse açıklamadı.(88)

(88) İmam Hafız Ebu Bekir Ahmed b. Ali Hatib el-Bağdadî (v. 463), *Tarihu Bağdad ev Medînetü’s-Selâm*, 10/158.

75

Ateşe Düşen Pervaneler ve Daha Önce “Müdye” Derdik

Ebu Hureyre *radıyallahu anh* şöyle demiştir:

Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’i, “Benim misalim, ateş yakan kimsenin misali gibidir ki pervaneler ve hayvanlar bu ateşin içine düşmeye başlar.” buyururken işittim.

* * *

Yine Ebu Hureyre şöyle rivayet ediyor:

İki kadın ve bunların iki oğlu vardı. Kurt gelerek çocuklardan birini kapıp götürdü. Kadınlardan biri, arkadaşına, “Kurt senin oğlunu götürdü.” dedi. Diğeri, “O senin oğlunu götürdü.” diye itiraz etti. Aralarında hüküm vermesi için Davud *aleyhisselam*’a gittiler. O, çocuğun büyük kadına ait olduğuna hükmetti. Kadınlar bu kez Davud’un oğlu Süleyman *aleyhisselam*’a gittiler ve hadiseyi ona anlattılar.

O, “Bana bıçak getirin. Çocuğu ikiye ayırıp aranızda bölüştüreceğim.” dedi. Küçük kadın hemen, “Yapma! Allah sana merhamet etsin. O, onun oğludur.” dedi. Bunun üzerine Süleyman *aleyhisselam* çocuğun küçük kadına ait olduğuna hükmetti.

Ebu Hureyre dedi ki: “Vallahi, sikkîn (bıçak) kelimesini ilk kez o gün duydum. Biz daha önce (bıçak için) müdye derdik.”[89]

(89) *Sahih-i Buhari*, 3426.

76

Âhir Zamanda

İmam Evzâî şöyle demiştir:

"Âhir zamanda samimi bir kardeşten, bir dirhem helal kazançtan veya amel edilen bir sünnetten daha kıymetli bir şey olmayacak."[90]

(90) İbni Asâkir, *Tarîhu Dimeşki'l-Kebir*, 35/202.

77

Zalimlere Mazeretlerinin Fayda Vermeyeceği Gün

İbni Semmâk bir gün Mü'minlerin emîri Harun Reşid'in yanına girdi.

Onu, içmek üzere suyu ağzına götürürken buldu.

"Ey Mü'minlerin emîri, az bekleyiniz!" dedi. Harun Reşid suyu bırakınca, "Allah adına yeminle söylemeni istiyorum, şayet bu suyu içmene mani olunsaydı, onu içebilmek için ne verirdin?" diye sordu.

Harun Reşid, "Mülkümün yarısını" dedi.

İbni Semmâk, "Haydi iç, afiyet olsun." dedi.

Suyu içince de "Allah adına yeminle söylemeni istiyorum, şayet içtikten sonra onu bedeninden çıkarmana mani olunsaydı, çıkması karşılığında ne verirdin?" diye sordu.

Harun Reşid, "Mülkümün tamamını." dedi.

İbni Semmâk şöyle dedi: "Ey Mü'minlerin emîri! Mademki bir yudum su senin mülkünden hayırlıdır ve birazcık idrar ondan üstündür; öyleyse onun için yarışmaya değer mi?"

Bunun üzerine Harun Reşid ağladı, hatta gözyaşları sakalını ıslattı.

O anda Harun Reşid'in vezirlerinden biri olan Fadl b. Rebî' söze girerek şöyle dedi:

"Ey İbni Semmâk! Mü'minlerin emîri, ülkesindeki adaleti sayesinde Allah katında afiyeti ummaya başkalarından daha fazla hak sahibidir."

İbni Semmâk ise şöyle cevap verdi:

"Ey Mü'minlerin emîri! Hiç şüphe yok ki bu, yarın kabrinde seninle birlikte olmayacak. Sen kendine bak; durumunu daha iyi bilir, daha iyi görürsün. Sana gelince ey Fadl! Emîrin senin üzerindeki haklarından biri, kıyamet gününde onun kötülükleri arasında değil, iyilikleri arasında olmandır. Onun senin üzerindeki hakkını yerine getirmen hususunda en uygun olan budur. Afiyetten daha üstün bir şey yoktur ve hiçbir saltanat,

adalet olmadan devam etmez. Bununla birlikte bir dostun, diğerinden hiçbir şeyi savamayacağı ve zalimlere mazeretlerinin fayda vermeyeceği günde, kişiye önceden takdim ettiği amellerinden başka fayda verecek hiçbir şey yoktur."[91]

(91) İbnü'l-Cevzî (v. 597), *Uyûnu'l-Hikâyât*, s. 350.

78

Suçunu Öğrenmiş Oldu

Adamın biri, Fakîh Ebu Hamid Ahmed b. Ebu Tahir el-İsferâyînî'den bir kitap ödünç almıştı. Ebu Hamid bir gün o adamı, kitabın üzerine üzüm koyup yerken gördü.

Sonra bu adam ondan ödünç olarak bir kitap daha istedi. Ebu Hamid ona, "Evime gel." dedi. Adam gelince de kitabı bir tabağın içinde getirdi ve ona verdi. Bu durum adamın hoşuna gitmemişti. "Bu nedir?" diye sordu.

Ebu Hamid de "Bu istediğin kitaptır. Bu da yediğin şeyi üzerine koyman için kullanacağın tabak." dedi.

O adam böylece suçunu öğrenmiş oldu.[92]

(92) Hafız ve tarihçi Ebu Bekir Ahmed b. Ali b. Sâbit el-Hatib el-Bağdâdî (v. 463), *Takyîdü'l-İlm*, s. 149.

79

On Şey Hususunda Kalpleriniz Ölüdür

İbrahim b. Ethem, Basra çarşısından geçiyordu. İnsanlar bir anda onun etrafını sarıp "Ey Ebu İshak! Allah *azze ve celle*, aziz kitabında, **'Bana dua edin, size icabet edeyim.'** (Ğâfir, 60) buyuruyor. Biz uzun zamandır dua ediyoruz ama bize icabet etmiyor." dediler.

Bunun üzerine İbrahim b. Ethem şöyle dedi:

"Çünkü sizin kalpleriniz şu on şey hususunda ölüdür:

* Birincisi; Allah'ı bilir, ama O'nun hakkını eda etmezsiniz.

* İkincisi; Kur'ân'ı okur, ama onunla amel etmezsiniz.

* Üçüncüsü; Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i sevdiğinizi iddia eder, ama onun sünnetini terk edersiniz.

* Dördüncüsü; şeytanın düşmanınız olduğunu iddia eder, ama ona uygun hareket edersiniz.

* Beşincisi; cenneti isteğinizi söyler, ama onun için çalışmazsınız.

* Altıncısı; cehennemden korktuğunuzu söyler, ama kendinizi ona sürüklersiniz.

* Yedincisi; ölümün hak olduğunu söyler, ama onun için hazırlık yapmazsınız.

* Sekizincisi; kardeşlerinizin ayıplarıyla uğraşır, ama kendi ayıplarınızı unutursunuz.

* Dokuzuncusu; Allah'ın nimetlerini yer, ama buna şükretmezsiniz.

* Ve onuncusu; ölülerinizi defneder, ama onlardan ibret almazsınız."[93]

(93) Ebu Abbas Ahmed b. Hallikân, *Vefayâtü'l-A'yân ve Enbâü Ebnâi'z-Zaman*, 1/395.

80

Tövbe Etti ve Bir Daha Eski Hâline Dönmedi!

Abdullah b. Rehâ el-Gudânî şöyle anlatıyor:

Ebu Hanîfe'nin ayakkabıcılık yapan bir komşusu vardı. Gündüz akşama kadar çalışır, gece olunca evine dönerdi.

Bir gün et getirip pişirir; başka bir gün balık alıp kızartır ve sarhoş oluncaya kadar şarap içerdi.

Sonra yüksek sesle şu gazeli okurdu:

"Mahvettiler beni, hem de nice yiğitleri

Zorlu bir gün uğruna ve kapatmak için bir gediği."

Bu adam, sızıp uyuyana kadar şarap içer ve bu beyti okurdu. Ebu Hanîfe her gün adamın attığı naraları işitirdi. Zira o, gecenin tamamını namazla geçirirdi.

Bir gün Ebu Hanîfe adamın sesini duymadı. Gidip ona ne olduğunu sordu. "Ases[94] alıp götürdü. Geceden beri hapiste." dediler.

Ebu Hanîfe ertesi günün sabah namazını kıldıktan sonra katırına bindi ve emîre gitti. Onun yanına girmek için izin istedi. Emîr, "Onu buyur edin, bineğinden inmeden karşılayın." dedi.

Ebu Hanîfe, serilmiş olan kilime ayağını basıncaya emîrin adamları onu bırakmadı. Emîr de onun için meclisini bekletti ve ihtiyacını sordu.

Ebu Hanîfe şöyle dedi: "Benim ayakkabıcılık yapan bir komşum var. Ases onu dün geceden beri alıkoyuyor. Vali onun tahliyesi için emir verir mi?" dedi.

Vali, "Evet. Hatta dün geceden bu saate kadar tutuklanmış olan herkesin tahliyesini emredeceğim." dedi ve adamlarına, tutuklanan herkesin tahliye edilmesini emretti.

(94) Ases, özellikle geceleyin güvenliği sağlamakla görevli memur. (mütercim).

Sonra Ebu Hanîfe katırına bindi, ayakkabıcı komşusu da yürüyerek arkasından geldi. Evine varınca komşusunun yanına gitti.

“Ey genç, seni biz mi mahvettik?” diye sordu.

O, “Hayır, tersine beni koruyup gözettin. Allah, komşuna hürmet ettiğin ve hakkını gözettiğin için seni hayırla mükâfatlandırsın.” dedi.

Sonra tövbe etti ve bir daha eski hâline dönmedi.[95]

(95) İmam Muhammed b. Fütûh b. Abdullah el-Ezdî el-Hamîdî el-Endelüsî (v. 488 h.), *Cezvetü'l-Muktebis Fî Zikri Vülâtü'l-Endelüs*, s. 21.

81

Bana, Gördüğünle Nasihat Et!

(İbnu'l-Cevzi dedi ki:) Bana anlatıldığına göre Mansur, Abdurrahman b. Kasım b. Muhammed b. Ebu Bekir es-Sıddîk *radıyallahu anh*'a, "Bana nasihat eder misin?" dedi.

Abdurrahman b. Kasım, "Sana, gördüğümle mi, yoksa dinlediğimle mi nasihat edeyim?" diye sordu. Mansur, "Gördüğünle..." dedi.

Abdullah b. Kasım şöyle dedi:

Ömer b. Abdulaziz *rahimehullah* öldüğünde arkasında on bir oğul bıraktı, mirası ise on yedi dinardı. Bunun beş dinarı ile kefenlendi, iki dinarla mezar yeri satın alındı, geriye kalan para da oğulları arasında taksim edildi. Çocuklarının her birinin payına on dokuz dirhem düştü.

Hişam b. Abdulmelik, öldüğünde arkasında on bir oğul bıraktı ve onun mirası da taksim edildi. Her bir çocuğuna on bin dinar düştü.

Ben, daha sonra, Ömer b. Abdulaziz'in çocuklarından birini, Allah *azze ve celle* yolunda bir günde yüz at sevk ederken, Hişam'ın çocuklarından birini ise başkalarından sadaka alırken gördüm.[96]

(96) İbnu'l-Cevzî (v. 597), *Sîretü ve Menâkibü Umer b. Abdilazîz el-Halîfetü'z-Zahid*, s. 338.

82

Hepsini Alan Kişinin Hâli Nice Olur?

Ebu Hâtim, Asmaî'nin şöyle dediğini anlatmıştır:

Bir bedevi, Hişam b. Abdulmelik'in yanına girdi. Hişam ona, "Ey bedevi, bana nasihat et!" dedi.

Bedevi, "Nasihat edici olarak Kur'an yeter!" dedikten sonra istiâze (Eûzu) ve besmelenin ardından şu ayetleri okudu:

"Ölçüde ve tartıda hile yapanların vay hâline! Onlar insanlardan (bir şey) **ölçüp aldıkları zaman tam ölçerler. Fakat kendileri onlara bir şey ölçüp yahut tartıp verdikleri zaman eksik ölçüp tartarlar. Onlar, büyük bir gün; insanların, âlemlerin Rabbinin huzurunda duracakları gün için diriltileceklerini sanmıyorlar mı?"** (Mutaffifin, 1-6)

Sonra da şöyle dedi:

"Ey mü'minlerin emîri! Ölçü ve tartıda hile yapanların (böylece insanların mallarını eksiltenlerin) cezası budur. Peki, (mallarının) hepsini alan kişinin hâli nice olur dersin?"[97]

(97) Ahmed b. Muhammed b. Abdirabbihi el-Endelüsî (v. 328), *el-İkdü'l-Ferîd*, 4/24.

Hanımlar ve Çocuklar Konusunda Uyardı

Yunus b. Abdurrahim el-Askalânî, Damradan; o, İbni Şevzeb'den; o, Ebu't-Teyyâh'tan; o da babasından bize şöyle nakletmiştir:

"Bize bazı kimseleri, ailelerinin helâke sürüklediği anlatılırdı."[98]

O, bu sözleriyle hanımlarına ve çocuklarına duydukları sevgi ve muhabbetin insanları harama götürmemesi konusunda uyarmıştır.

(98) "İbni Ebi'd-Dünya" adıyla bilinen Ebu Bekir Abdullah b. Muhammed el-Kuraşî (v. 281), *el-'Îyâl*, 2/622.

84

Dikkat Et Seni Görmesinler

Mukâtil b. Muhammed el-Akkî şöyle demiştir:

Babam ve kardeşimle birlikte İbrahim el-Harbî'nin yanına gitmiştik. Babama "Bunlar senin çocukların mı?" diye sordu. Babam "Evet" dedi.

Bunun üzerine İbrahim el-Harbî şöyle dedi:

"Dikkat et! Seni, Allah'ın yasak kıldığı bir işi yaparken görmesinler, yoksa onların gözünden düşersin."[99]

(99) İmam ve hafız Ebu Bekir Ahmed b. Ali el-Hatîb el-Bağdâdî (v. 463), *Tarihu Bağdad ev Medinetü's-Selâm*, 6/35.

85

Güzel Sîma

Bir adam, İbni Sîrîn'e, "Rüyamda kendimi ezan okurken görüyorum." dedi. İbni Sîrîn, ona, "Hacca gideceksin." dedi.

(Aynı rüyayı gören) başka bir kimse de ona rüyasının te'vilini (yorumunu) sordu. İbni Sîrîn onun rüyasını ise elinin kesileceği şeklinde te'vil etti.

Ona, iki te'vilin neden farklı olduğunu sordular, o şöyle cevap verdi: "Birinci şahısta güzel bir sima gördüm ve rüyasını Allah *azze ve celle*'nin, **'İnsanlar arasında haccı ilan et.'** (Hac, 27) kavline göre te'vil ettim.

İkincisinin görüntüsü ise hoşuma gitmedi. Onun rüyasını da Allah *azze ve celle*'nin, **'Sonra bir münadi** (şöyle) **seslendi: 'Ey kafile, sizler gerçekten hırsızsınız.'** (Yusuf, 70) kavline göre te'vil ettim.[100]

(100) İmam Hüseyn el-Beğavî (v. 516), *Şerhu's-Sünne*, 12/224.

86

Nesebi Öne Geçirmez

Ömer b. Hattab *radıyallahu anh* şöyle demiştir:

"Allah'a yemin olsun ki kıyamet gününde Acemler salih amelle gelse, biz ise hiçbir amel işlememiş olarak gelsek; şüphesiz onlar Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e bizden daha evlâ olurlar. Zira ameli kendisini geri bırakan kimseyi, nesebi/soyu öne geçirmez."(101)

(101) Ebu Ya'la el-Hanbelî (v. 795), *el-Ahkâmü's-Selâtîn*, s. 237.

İbadette Canlılık

Hamıd el-Leffâf şöyle derdi:

"Ölümü çokça hatırlayan kimseye şu üç şey ikram edilir: Tevbede acelecilik, kanaatkâr nefs ve ibadette canlılık."[102]

(102) Ebu'l-Mevâhib Abdulvahhab b. Ahmed eş-Şa'rânî (v. 973), *Tenbîhü'l-Muğtarrîn Evâhiru'l-Karni'l-Âşir 'Alâ Mâ Hâlefû Fîhi Selefehumu't-Tâhir*, s. 56.

88

Dinimiz Kemâle Ermiştir!

Abdullah b. Mesleme b. Kaaneb'in Hammâd b. Seleme'den; onun da Enes b. Malik *radıyallahu anh*'dan rivayet ettiğine göre Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Bir gece, herkesin gördüğü gibi bir rüya gördüm; rüyamda biz Ukbe İbnu Râfi'in evindeydik. Orada bana 'İbnu Tâb' denen cinsten taze hurma getirildi. Ben bu rüyayı şöyle te'vil ettim: 'Yükselmek dünyada bizimdir, ahirette de hayırlı akıbet bizimdir; dinimiz de kemâle ermiştir."[103]

Dinimiz kemâle ermiş; yani tamamlanmış, hükümleri yerleşmiş ve eksik bir kaidesi kalmamıştır.

(103) *Sahih-i Müslim* (Şerh, İmam Nevevi'ye aittir).

Nerede Olursan Ol Allah Seni İzzetli Kılsın

Bir adam, Hasan el-Basrî'ye, "Bana nasihat et." dedi.

O da şöyle dedi:

"Nerede olursan ol Allah'ın emrini yücelt ki Allah da nerede olursan ol seni izzetli kılsın."[104]

(104) Ebu Abdullah Şemsüddin el-Makdisî (v. 682), *el-Âdâbü'ş-Şer'iyye.*

Bütün Namazları Cemaatle Kıldım!

Said b. Müseyyeb şöyle demiştir:

"Kırk yıldan beri bütün namazları cemaatle kıldım. Said b. Cübeyr de Kur'an'ı iki gecede hatmederdi."[105]

(105) İbnü'l-Cevzî (v. 597), *el-Erîc Fî'l-Mevâ'iz ve't-Tevârîh*, s. 36.

91

Allah'ım, Kuluna Şifa Ver!

Abdullah b. Amr *radıyallahu anh*'dan şöyle rivayet edilmiştir:

Rasululullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hasta bir adamı ziyaret ettiğinde şöyle dua etti:

"Allah'ım! Şu kuluna şifa ver ki Senin için bir düşmanına acı versin veya Senin için namaz kılmak üzere yürüsün."[106]

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* burada *"namaz"* ile "cenaze namazı"nı kastetmiştir.

(106) *Sahih-i İbni Hibbân*.

92

Tevekkül Hâlini Neyin Üzerine Bina Ettin?

Hâtim el-Asam'a, "Tevekkül hâlini neyin üzerine bina ettin?" diye soruldu, o şöyle cevap verdi:

"Şu dört esas üzerine:

- Rızkımı benden başkasının yemeyeceğini anladım ve nefsim bununla sakinleşti.

- İşimi benden başkasının yapmayacağını anladım ve onunla meşgul oluyorum.

- Ölümün ansızın geleceğini anladım ve hızla ona doğru gidiyorum.

- Allah'ın beni her an gördüğünü anladım ve O'ndan hayâ ediyorum."(107)

(107) Hafız Şemsüddin Muhammed Zehebî (v. 748), *Siyeru A'lâmu'n-Nübelâ*, 11/485.

93

Mü'minin Vasıflarından Biri

Zühd sahibi tâbiîn Fudayl b. İyaz şöyle demiştir:

"Mü'min hatayı örtüp nasihat eder; fâcir ise onun üstündeki örtüyü açıp ayıplar."(108)-(109)

(108) Hafız Zeynüddin Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ahmed b. Receb el-Hanbelî (v. 795), *Mecmûu'r-Resâil*, s. 410.

(109) Nasihat ve ayıplama hususlarında, kişinin duymak istemediği şeylerin ona söylenmesi bakımından ortak yönler bulunsa da nasihatte Müslümanların genelinin ya da içlerinden özel bir grubun veya kendisine nasihat edilen kişinin maslahatı söz konusudur. Ayıplayan kimse ise nasihat eder gibi görünse de onun asıl gayesi sadece yerme, ayıplama ve kötülüğü ortaya çıkarıp herkese yaymadır. (İbni Receb, *el-Fark Beyne'n-Nasihat ve't-Ta'yîr*).

94

Ameli, Cennet Ehlinin Ameli İle Mühürlenir

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Bir kimse vardır ki uzun zaman cennet ehlinin amelini işleyip durur; sonra onun ameli, cehennem ehlinin ameliyle son bulup öyle mühürlenir.

Yine bir kimse de vardır ki uzun zaman cehennem ehlinin amelini işleyip durur; sonra onun ameli cennet ehlinin ameliyle son bulup öyle mühürlenir."[110]

(110) *Sahih-i Müslim*, 2651.

95

Kendisi İçin Hasret ve Pişmanlık Olsun Diye

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Hiç kimse -şükrü artsın diye- dünyada kötülük yapmış olsaydı cehennemde bulunacağı yer gösterilmeden cennete girmeyecek. Yine hiç kimse -kendisi için hasret ve pişmanlık olsun diye- dünyada iyilik yapmış olsaydı cennette bulunacağı yer gösterilmeden cehenneme girmeyecek."[111]

(111) *Sahih-i Buhari*, 6569.

96

Nefsimin Neler Yaptığını Ben Daha İyi Bilirim

Amr b. Hâni'ye, "Dilinin hiç sükûnet bulmadığını, sürekli Allah'ı zikrettiğini görüyoruz. Günde kaç defa tesbih ediyorsun?" diye soruldu.

"Parmaklarım yanılmıyorsa yüz bin defa" dedi.

Mansur b. el-Mu'temir kırk yıl boyunca oruç tutmuş, gecelerini de kıyamla geçirmişti. Bütün gece ağlar, annesi "Ey oğlum, kendini mahvettin?" deyince "Nefsimin neler yaptığını ben daha iyi bilirim." derdi.[112]

(112) İbnü'l-Cevzî (v. 597), *el-Erîc Fî'l-Mevâ'iz ve't-Tevârîh*, s. 36.

97

Cennet Ona Vacip Olur

Ebu Hureyre *radıyallahu anh* şöyle demiştir: Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabından bir kişi, içinde tatlı su gözesi bulunan bir dağ yolundan geçmişti. Burası çok hoşuna gitti ve "Keşke insanlardan ayrılıp şu patikada otursam. Ama Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den izin almadan bunu yapmayacağım." dedi.

Sonra bu isteğini Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e söyledi. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: *"Böyle yapma. Çünkü sizden birinizin Allah yolunda çalışması, evinde yetmiş sene namaz kılmasından daha faziletlidir. Allah'ın sizi bağışlamasını ve cennete koymasını istemez misiniz? O halde Allah yolunda cihada çıkınız. Kim devenin sağılacağı kadar bir süre Allah yolunda cihad ederse, cennet ona vacip olur."*[113]

(113) *Sünen-i Tirmizi*, 1650.

98

Kur'an Hatmi

Hammânî şöyle anlatıyor:

Ebu Bekir b. Ayyâş'a ölüm zamanı gelince kız kardeşi ağladı. Ona, "Ağlama" dedi. Sonra evdeki bir pencereyi işaret ederek şöyle dedi: "Kardeşin şu pencerede on sekiz bin hatim yaptı."

Rebî' şöyle demiştir:

"Şafiî *radıyallahu anh* her ay otuz, ramazanlarda ise altmış hatim yapardı. Namazlarda okuduğu Kur'an buna dâhil değildir."(114)

(114) İbnü'l-Cevzî (v. 597), *el-Erîc Fî'l-Mevâ'iz ve't-Tevârîh*, s. 37.

99

Yerim Cennet mi, Yoksa Ateş mi?

Ebu Ayyâş el-Kattân, kendisine anlatılan bir kıssayı şöyle nakletmiştir:

Çok zengin bir melik vardı. O melikin, kızından başka çocuğu da yoktu. Melik, kızını çok sever, onu çeşit çeşit oyuncaklarla eğlendirirdi. Bir zaman böyle geçti.

Melikin yanında da âbid bir kul vardı. O, bir gece Kur'an okurken, **"Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun."** (Tahrim, 6) ayetinde sesini yükseltti.

Melikin kızı, adamın Kur'an okuduğunu duyunca hizmetçilerine, "Uzaklaşın" dedi; fakat onu dinlemediler. Âbid kul aynı ayeti tekrar tekrar okudu. Kız bir daha, "Gidin" dediği hâlde hizmetçiler yine onu bırakmadılar. Bunun üzerine kız elini cebine soktu ve elbisesini parçaladı. Hizmet-

çiler hemen Melikin yanına gittiler ve olanları ona anlattı.

Melik, kızının yanına gelerek, "Sevgili kızım! Geceden beri bu hâlin nedir böyle? Seni ağlatan şey nedir?" diye sordu ve ona sarıldı.

Kız, "Babacığım, sana Allah için soruyorum. Allah *azze ve celle*'nin, içinde ateş olan, yakıtı da insanlar ve taşlar olan bir yeri var mı?" diye sordu.

Melik, "Evet" diye cevap verdi.

Kız da şöyle dedi:

"Babacığım, bunu bana neden anlatmadın? Yerim cennet mi, yoksa ateş mi? Vallahi, bunu bilinceye kadar ne lezzetli bir yemek yiyeceğim ne de yumuşak bir döşekte uyuyacağım."[115]

(115) İbnu'l-Cevzî (v. 597), *Safvetü's-Safve*, 2/353.

100

Dilini Muhafaza Eden

Büyük âlim İbnü'l-Cevzî *rahimehullah* şöyle demiştir:

"Kim Allah Teâlâ için dünyada dilini muhafaza ederse Allah da öleceği ve Kendisine kavuşacağı zaman ona kelime-i şehadeti söyletir.[116]

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Kişi bazen önemsemediği, ancak Allah'ın razı olacağı bir söz söyler de bu söze karşılık Allah onun derecesini yükseltir. Yine kul bazen önemsemediği, ancak Allah'ı gazaplandıran bir söz söyler de bu söze karşılık cehenneme düşer."[117]

(116) İbnü'l-Cevzî (v. 597), *Bahrü'd-Dümû'*, s. 203.
(117) *Sahih-i Buhari*, 7846.

Sizinle Yerime Alışayım

Değerli sahabî Amr b. Âs *radıyallahu anh*, öleceği zaman oğluna şunları söylemişti:

"Ben öldüğüm zaman hiçbir ağıtçı kadın cenazeme katılmasın ve ateş de yakılmasın. Beni defnettiğiniz zaman üzerime toprak serpin. Sonra da bir devenin kesilip etinin dağıtılacağı bir süre kadar kabrimin çevresinde kalın ki sizinle yerime alışayım ve Rabbimin elçilerine vereceğim cevabı bileyim."(118)

Açıklama:

"Amr b. Âs, öleceği zaman oğluna," yani Abdullah'a şunları söylemişti: "Ben öldüğüm zaman hiçbir ağıtçı kadın cenazeme katılmasın," yani yüksek sesle ağlayan ve nidâ eden hiçbir kadının cenazeme katılmasına izin vermeyin. Zira bu

(118) *Sahih-i Müslim*, 121.

hem ölüye hem de dirilere eziyet verir. Cenazeye katılanların ölümü tefekkür etmelerine de mani olur. Cahiliye âdetlerinde olduğu gibi gösteriş ve riyâ için "ateş de yakılmasın. Beni defnettiğiniz," yani defnetmeye niyetlendiğiniz "zaman üzerime toprak serpin. Sonra da bir devenin kesilip etinin dağıtılacağı bir süre kadar kabrimin çevresinde kalın." Amr b. Âs'ın bu arzusu, Allah'ın kendisine sebât vermesi için dua etmeleri gayesiyle veya başka bir sebeple olabilir. "ki sizinle," yani sizin duanız, zikirleriniz, Kur'an kıraatiniz ve istiğfarlarınız ile "yerime alışayım ve Rabbimin elçilerine vereceğim cevabı bileyim."

Ebu Davud'un rivayet ettiğine göre Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* cenazeyi defnettikten sonra kabrinin yanında durur ve şöyle derdi:

"Kardeşiniz için Allah'tan bağışlanma dileyin ve onun için sebât isteyin."[119]

---

(119) Allâme Ali b. Sultan el-Kârî (v. 1014), *Mirkâtü'l-Mefâtih.*

102

Arkandan Geliyoruz

Ebu Hureyre *radıyallahu anh* cenaze taşıyan kişileri gördüğü zaman, “Rabbine git, biz de senin arkandan geliyoruz.” derdi.[120]

Büreyde *radıyallahu anh* şöyle demiştir:

Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, sahabîlere, mezarlara gittikleri zaman onlara şöyle demelerini söylerdi:

“Selam sizlere ey müminler yurdunun sakinleri! İnşaallah biz de ileride size katılacağız. Allah’tan, bize ve size afiyet dilerim.”[121]

(120) Ebu’l-Mevâhib Abdulvahhab b. Ahmed eş-Şa’rânî (v. 973), *Tenbîhü’l-Muğtarrîn Evâhiru’l-Karni’l-Âşir ‘Alâ Mâ Hâlefû Fîhi Selefehumu’t-Tâhir*, s. 54.

(121) *Sahih-i Müslim*, 975.

103

Bundan Başka Delil İstemeyeceğim

Hişam b. Urve, babasından naklederek şöyle anlatıyor:

Ervâ bt. Evs, Said b. Zeyd'in, tarlasından bir kısmını kendi tarlasına kattığını iddia etti. Sonra da Mervan b. Hakem'e giderek onu dava etti.

Said b. Zeyd, Mervan'a, "Ben, Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den işittiğim sözden sonra onun tarlasından bir parçayı kendi tarlama katar mıyım?" dedi.

Mervan, "Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den ne işittin?" diye sordu.

Said, "Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu işittim: 'Kim haksızlıkla bir karış yeri bile alırsa orası yedi kat yerin dibinden itibaren onun boynuna dolanır.'"

Mervân bunun üzerine, "Senden, bundan başka bir delil istemeyeceğim." dedi. Sonra, "Allah'ım!

Şayet bu kadın bir yalancıysa gözlerini kör et ve tarlasında öldür." diye beddua etti.

Bu kadının gözleri, ölmeden evvel kör oldu. Sonra da bir gün tarlasında yürürken bir çukura düşüp öldü.[122]

(122) Beyhakî (v. 458), *Sünen-i Kübra*, 6/163.

104

Ölmeden Önce Yapılan Bir Vasiyet

Cabir b. Abdullah *radıyallahu anh*'dan şöyle rivayet edilmiştir:

Uhud Günü geldiğinde babam (Abdullah b. Amr b. Haram) geceleyin beni yanına çağırdı ve şöyle dedi:

"Bana, Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabı içinden ilk öldürülecekler arasında olduğum gösterildi.

Şüphesiz geride Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra en değerli kişi olarak seni bırakıyorum. (Bu, onun Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i mal ve çocuklarından daha çok sevdiğini göstermesi bakımından yaptığı bir karşılaştırmaydı.)

Üzerimde bir borç var, onu öde. (Bu, salihlerin âdetidir. Ecelinin yaklaştığını hisseden bir kimse, insanların kendi üzerindeki (borç ve ben-

zeri) hakları açıklaması ve bunların ödenmesini vasiyet etmesi gerekir.)

Kız kardeşlerine iyi davranmanı tavsiye ederim. (Yani onları gözet. Bunu Cabir, kardeşlerinin en büyüğü olduğu için ona bunu vasiyet etmiştir.)"

Sabah olunca (Uhud Gazvesinde) ilk şehit düşen kişi babam oldu.

Aynı kabre onunla birlikte başka bir şehid defnedildi.

Daha sonra onu başka biriyle aynı kabirde bırakmaktan hoşlanmadım. (Yani içim rahat etmedi, babamın başkasıyla aynı kabirde defnedilmiş olması sürekli aklımı kurcaladı.)

Altı ay sonra onu kabrinden çıkardım. Bir de ne göreyim! Cesedi, burnu hariç kabre koyduğumuz günkü gibi bozulmadan kalmıştı. (Yani defnedilmesinin üzerinden altı ay geçtiği hâlde bedeninde, Allah'ın korumasıyla burnundaki küçük bir yer hariç hiçbir bozulma görmedim.

Bu, Allah'ın şehitlere bahşettiği kerametlerden biridir.)[123]

(123) *Sahih-i Buhari*, 1351.

Hüsnü'l-Hatime (Güzel Son)

Sehl b. Sa'd *radıyallahu anh* şöyle rivayet etmiştir:

Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* müşriklerle karşılaşıp savaştı. (Günün sonunda) Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* orduğahına, müşrikler de kendi orduğahlarına döndü.

Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabı içinde bir adam vardı ki düşman ordusundan ayrı düşmüş ve geri kalmış kim varsa onun peşine düşer ve kılıcıyla işini bitirirdi.

Bundan dolayı, "Bizden hiçbiri bugün filan kimsenin çalıştığı gibi çalışmadı." denilmişti.

Bunun üzerine Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, "Bilin ki o, cehennem ehlindendir." buyurdu.

Oradakilerden biri, "Ben onun yanından ayrılmayacağım." dedi. O adamla beraber savaş meydanına çıktı. Durduğunda onunla birlikte durdu,

koştuğunda onunla beraber koştu. Daha sonra, takip ettiği bu adam ağır bir yara aldı ve (bu yara yüzünden) ölümünü çabuklaştırdı. Ucu göğüslerinin arasına gelecek şekilde kılıcını yere koydu. Sonra üzerine yüklenerek kendini öldürdü.

Bunun üzerine onu takip eden kişi Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına geldi ve "Şehadet ederim ki sen Allah'ın Rasulüsün!" dedi.

Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, "Ne oldu?" diye sordu.

Adam, "Az önce bir adamın cehennem ehlinden olduğunu söylemiş, insanlar bunu garipsemişti. Ben bunu araştırmak için ayrıldım. O adam ağır bir yara aldı ve ölümünü çabuklaştırdı. Ucu göğüslerinin arasına gelecek şekilde kılıcını yere koydu. Sonra üzerine yüklenerek kendini öldürdü." dedi.

Bunun üzerine Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, "Bir kimse insanlara göründüğü şekliyle cennetliklerin amelini işler; hâlbuki o cehennem ehlindendir. Yine bir kimse insanlara göründüğü

şekliyle cehennemliklerin amelini işler; hâlbuki o da cennet ehlindendir." buyurdu.[124]

* * *

Allah'a hamd olsun ki O'nun lütfu ile kitap tamamlanmış oldu.

(124) *Sahih-i Buhari*, 2898.

İçindekiler

Step Ajans Matbaacılık Bosna Cad. No: 11

Bağcılar / İstanbul Tel: 0212 446 88 46

Notlar

Allah'ım! Bu kitabı;
yazan, okuyan dinleyen ve
yayınlayan
için faydalı kıl!

Guraba Yayınevi;

Asr-ı Saadette yaşanan İslâm'ı
yayma yolculuğunda 1992 yılından
beri kaliteli, seviyeli ve yararlı eserler
yayınlamaya devam ediyor.

Dualarınız sayesinde daha
güzel eserler
yayınlamayı ümid ediyoruz.

